

SLOVENSKI JADRAN

LETU II., ŠTEV. 10

Koper, petek 6. marca 1953

POSAMEZNA ŠTEVILKA 10 DIN

ZA NAŠ LETOŠNJI OSMI MAREC

Osmi marec — dan vseh žena, ki se aktivno udeležujejo borbe za osvoboditev delovnega človeka, za lepše življenje, — je v naših krajih tako priljubljen praznik, da ne potrebuje dokazovanja, da je to pomemben dan in da ga je treba praznovati. Žene tudi ne čakajo na to, da bi jim kdo poslal navodilo, kako naj se na to pripravijo. V večjih krajih imajo prav bogate sporedne prireditve in so zadovoljni tudi s pomočjo, ki jo med pripravami prejemajo od ustanov, podjetij in posameznikov izven ženske organizacije. V vseh bodo pravljale tu bolje, tam slabše. Povsod pa bo tudi letošnji Osmi marec res praznik — združen z veseljem. Ta spontana želja po radostnem praznovanju je upravičena: pri nas in po vsej Jugoslaviji imajo žene pravico veseliti se 8. marca, saj smo že dosegli to, kar večina žena po svetu komaj želi, druge se za to borijo, nikjer pa še niso deležne človeških in državljanjskih pravic v tako polni meri kot pri nas. V stremljenju vsega človeštva k napredku, k odpravi zatiralskih in izkoriščevalskih bremen, ki človeškemu delu in razumu ovirajo razvoj in strašijo z vojno, k novim odnosom med ljudmi in narodi, je naša dežela prva dala življene gesлом o socialistični demokraciji, o samopravi in proizvodnji in na vseh področjih javnega življenja.

Radi privoščimo drugim narodom, da bi do velike zmage prišli bolj posenci kot mi, z manjšimi žrtvami. In tudi ženam drugih dežel želimo, da bi bil njihov delež manj krvav in naporen, kot je bil delež jugoslovenskih žena. Toda prav zato, ker bo morda res tako, da bodo ponekod zahtevno in pravico do enakopravnega mesta v človeški družbi žene dosegle z manjšimi žrtvami, je mogoče, da ne bo imel Osmi marec nikjer takoj globokega pomena, kot ga ima pri nas.

Za nas se s priznanjem prvim delavkam, ki so stopile v borbo proti izkoriščanju, zlivajo naši lastni sposioni iz let NOB, ko smo na ta dan dobivali novih vzpodbud in poguma. In vendar se naš Osmi marec ne izživila v zgodovini in spominih, temveč predstavlja še vedno program: ureničanje priborjenih pravic, odpravo zastarelih pojmovanj, preprečevanje pačenja socialističnih načel

o ženski enakopravnosti. In če je prav, da Osmi marec proslavljamo z veseljem, je vsaj tako prav, da na ta dan z vso resnostjo ocenimo, koliko smo od prejšnjega Osmega marta napredovali in da se zmenimo, kaj bomo do prihodnjega delale.

V preteklem letu je bilo dovolj prilike, preizkušati, kakšen je položaj žene pri nas. Ali se razvija pri žensah zavest, ki se je rodila v NOB, da brez nihil ni mogoče uresničiti takega sveta, da bodo v njem ljudje lahko resnično in trajno srečni, ker je treba za tak svet moči, ki jih zmoremo samo vsi skupaj? Ali se uspevajo oboževalci starega sveta s svojimi nauki, da je Eva narejena iz Adamovega rebra in da mora biti zato žena na večne čase ponujna hišna dekla in se ne sme pohujševati s politiko po sestankih?

Se najboljša prilika za to preizkušnjo so bile volitve 7. decembra. Število žena, ki so kandidirale in bile izvoljene, je precej zanesljivo merilo za to, koliko so žene v našem družbenem življenju aktívne in si z delom osvajajo zaupanje in simpatije volilev, kakor tudi za to, kako volilci na splošno gledajo na žensko aktívnost. Rezultat ni zadovoljiv: kandidiralo je v okrajne in občinske odbore skupno 82 žen ali 16% vseh kandidatov, izvoljenih pa jih je bilo 34 ali 12,7%. Od občine do občine pa je v tem pogledu velika razlika: Izoli, Portorožu, Dekanom ni kaj očitati, Izola - okolica pa nima niti ene odbornice. Z zaupanjem pričakujemo, da bodo sedanje ljudske odbornice s svojim delom dokazale, da so koristni člani odborov in bodo s tem pripravile pot za prihodnje volitve. Istočasno pa se mora čimvečje število žena v raznih svetih, upravnih odborih ustanov in podjetij, v komisijah, na sestankih in na svojih delovnih mestih učiti reševanja gospodarskih, zdravstvenih, prosvetnih in ostalih vprašanj, da se bodo tako udeležljale tudi za odgovornejše načoge.

Vsi skupaj pa moramo paziti, da ne bo teh koristnih in potrebnih stremljenj oviralo nazadnjaštvo, kateremu radi nasedajo tudi pošteni ljudje, saj preračunano trka na občutljiva človeška čustva in vsiljivo posega v družinske razmere.

GEMA HAFNER:

ŽENICA

Južina — ženica odvezuje svojo cula,
stara črna ruta, spomin na dobre dni,
stara ruta — stara žena:
mreža gub, brezoba usta, dvoje udrtih, svetih oči.
Mati. Sama. Krog nje pregnanci, znanci, — vendar tujei.
Njena je samo — cula,
otroci po svetu,
tam daleč skromna domačija,
danesh v snegu zakopana.
Ona je z nami — sama, sama.
Južina, kos trdega kruha. Še nekaj skriva,
oči se ji solze,
mene je zazeblo v srce. Sirota!
Nekaj skriva, s staro, dobro roko
je mehko pogladila — spomin, morda sliko!
Po lucu ji je solza zdrknila
in žena je počasi, počasi odvila
iz svoje cule —
košček, košček — domače grude.

(Iz taborišča v Bös. Gradiški, 1941)

Pozdravljeni, pomlad!

Znova smo priče velikemu dogodku — oživljanju narave iz zimskega spanja.

Znova se vrača med nas pomlad s svojimi toplimi dnevi, s cvetjem, ki nam budi upanje, da bo to cvetje, da bo naše delo obrodilo obilen sad.

Znova oživljajo polje in vinogradi od tistega značilnega brnenja motorjev, ki vlečejo nove pluge in obračajo spodnje mrtve plasti zemlje na površje — soncu na vpogled in oživljenje.

Znova se vračajo med nas ptice se-livke iz južnih krajev in nam prinjožajo pozdrave iz tujih dežel. Pusto in prazno je bilo po sadovnjakih po zimi, pusto in prazno v naših srečih, ko smo pogrešali tistega božajočega žvgolenja.

Ko smo tako priče obnavljanju življenja, se vprašujemo:

Ali bo takrat, ko se bodo težki klasti pšenice klanjali soncu, ko se bodo trte šibile pod težo velikih grozdov, nebo jasno in čisto in ga ne bodo za-

temnili težki grozeči oblaki? Ali bodo vsi pridelki ušli uničujočemu viharju ledene zrnja?

Upanje in skrb obenem. Vendar nam je ob tem prvem cvetju — kot temu mlademu dekletu — v sreči polno topline in življenske vedrine. Moč in odločnost, s katerima smo premagali že številne življenske viharje, nam kažeta pot naprej, v boljše in lepše.

Zato pa še enkrat: Pozdravljeni, pomlad!

GOSPODARSKO ZATIRANJE SLOVENCEV V CONI A

(Iz življenja v nabrežinski občini)

Nabrežinska občina je »zasloveala po volilni borbi pri zadnjih upravnih volitvah, ko se je rodilo svašto med ZDZ in kominformisti, ki mu je kumovalo in mu še kumuje svašto do Jugoslavije, prve zaradi svojih reakcionarnih ciljev, drugih po višjem moskovsko-riškem ukazu. Ni pa javnosti tako znano, kako poteka življenje na tej skrajni slovenski veji, ki se razteza do italijanskega sosedstva in tako vrši pomembno vlogo v narodno obrambni borbi. Poglejmo vsaj bežno kakšna je trenutna naša usoda.

Devinsko-nabrežinska občina šteje 13 vasi s skupnim številom prebivalcev okrog 4.600, od teh $\frac{3}{4}$ slovenske, ostali italijanske narodnosti. Pred prvo svetovno vojno je bilo tukaj le nekaj stalno naseljenih Italijanov, ki so se z domaćini dobro razumeli in ni nikoli prišla do izraza nacionalna mržnja. Občina je v sedanjem obsegu plod fašizma, katerega politični cilji so zahtevali ustanovitev iz prejšnjih petih občin (Devin, Mavhinje, Slivno, Šempolaj, Nabrežina) ene same občine. Ker pa ne kujejo zgodovine samo fašistični zakoni, ampak mnogo, mnogo bolj napredne ideologije — in jo bodo, v to smo trdno prepričani, kovale v bodoče še bolj — nam je ta upravo-politična ureritev iz narodno-obrambnih razlogov kar dobrodošla.

Ko je prišlo do onega velikega dogodka, ki je po naravnem zakonu moralno priti, in se je tlačena, razbičana in osramočena kri uprla, je tudi tukajšnje ljudstvo pomagalo steti fašistične okove. Žrtve v narodnoosvobodilni borbi, ječe, koncentrijska taborišča v Nemčiji, fašistični požigi širih vasi (Mavhinje, Cerovlj, Vižovlj, Medjavas) so zgorrone priče vsespološnega upora proti razdivjanemu fašizmu. Zato je pomenil maj 1945 za tukajšnje delovno ljudstvo vstajenje. Nikomur se ni sanjalo, da se bomo na tem kosu s krvjo osvobojene slovenske zemlje še kdaj srečali z obglavljenim fašizmom in njegovo lakomnostjo po naši domovini, čeprav zmaskirano z različno politično haljo. Nacionačno-iredentistično-klerofašistična trojica, zrasla iz italijanskega imperialističnega debla, si prizadeva, da čim globlje zasadí svoje kremlje v naše narodno telo in nas čimprej potisne na ledeno ploščo. Smo pač med Italijo in Trstom in segamo do voda Jadranu

Tudi v kinu politična požrešnost

Pred dnevi so v nekem kinu v Genovi predvajali »zanimiv« film. Na platnu se je prikazal velik zemljevid Italije in popolnoma črni barvi. (Res se ne morejo ločiti od črnega še danes ne. No, pa jem tudi ni zamere, saj pravijo, da je stara navada že zeleni rajci). Naenkrat pa je ostra svetloba padla na Dalmacijo, Zader, Pula, cono B, itd. Napovedavalec pa je začel: »To so mesta in ozemlja, ki jih moramo dobiti nazaj.« V dvorani ni bilo kdo ve kako velikega navdušenja, nekaj glasov je bilo celo proti. Seveda je bil zemljevid — po starini navadi zaokrožen na »svete meje Italije in je vse te kraje vključeval k madrepatriji.«

Res so iznajdljivi ti diplomati. Nasvezadnje so jo res dobro pogruntali. V vseh osvetljenih krajih danes ni več — črne barve, ker smo vse tiste, ki so jo propagirali — leta 1945 z lepimi manirami (ne barbarškimi) poslali nazaj, odkoder so prišli. Mi imamo namreč veliko raje bolj svetle barve.

Tudi v Italiji sami je bilo takrat polno poštenih ljudi, ki črne barve niso marali. Na raznih krajih so poizkušali, da bi tako napravili kot pri nas, pa se jem ni posrečilo. Dobре naštrote so jem prekrižali črni politikanti. Zelo lepo je prikazal borbo takih ljudi v Južni Italiji Francesco Jovine v romanu »Polja Sacra«. Še pred njim pa slikar Carlo Levi v knjigi: »Kristus se je ustavil v Eboliju.« Vendar je danes Italija (uradna) na zunaj črna. Kaj polje in se kuha v vroči, rdeči krvi zatiranih in zasluženih poštenih Italijanov, bo pokazala bodočnost.

ter smo zato pomembna strateško-politična postojanka. V tem pravcu delujejo vse silnice: od pretkane jezuitske klerofašistične (vatikaniske) diplomacije do finančne in upravno-politične gospode ter raznosterenih političnih skupin. Sila jem je v napotje in jih bode naša slovenska zemlja in strnjena prisojnost slovenskega ljudstva. Zato pa imajo vsi v svojem političnem programu dve osnovni vprašanji: razlastitev in raznaroditev. Drugo vprašanje rešujejo — in to od Općin, Proseka in Sv. Križa do nas — z doslednim doseganjem czulog.

Težnje italijanskega fašističnega imperializma, ki so in tudi bodo vedno v navskriju z interesni tržaškega prebivalstva, izvajajo tudi pri nas v gospodarstvu vedno večje razpoloke. Naša občina je revna in nima naravnih zgradov, niti roditvene zemlje. Edino prirodno bogastvo je apnik kot marmor in ruda za proizvodnjo apna in karbida. Industrija sivega in pisanega marmora (stalaktita) je bila nekaj, in tudi prihoda Italije zelo živahnina in glavnega gospodarskega veja, ki je ob svojem največjem razmahu proti koncu prejšnjega in pričetkov tekočega stoletja započela celo nad 3.000 delavev, izza fašizma sem pa životari kot nezaželeni tekmeči italijanskega marmora. Mogoče je na delu povprečno do 160 delavev. Osnovni kapital (zemljišče), pralastnina nabrežinskih jusrarjev, sedaj občine, je slovenski, industrija pa skoro vsa v rokah italijanskih kapitalistov.

Domače delavstvo, ki zavzema visok odstotek prebivalstva, je zapošljeno v raznih tržaških industrijskih obratih in v tržiških ladjedelnici. Brezposelnost, ki stalno narašča, blažijo z raznimi občinskimi

deli iz fonda socialne narave, kar je seveda Blažev žegen, ki ne more rešiti socialnega vprašanja.

Skrajno resno je vprašanje naraščajočega števila mladine brez poklica, ker ni možnosti za izučenje obriti. Ta mladina je zapisana v razred težakov, torej v najnižjo vrsto proletarcev, čeprav je znano, da je prav naša mladina tehnično izredno nadarjena.

Kaj pomeni linija italijanskega imperializma na tem ozemlju, občuti zlasti naš kmet, ki je tukaj zastopan z okroglimi 30 odstotki. Vse kaže, da za našo upravo naš kmet sploh ne obstaja, čeprav nam davčna postavka pove, da ni kmetijstvo v naši občini tako neznatna gospodarska veja. Kljub slabim pogojem (slabo tlo, neugodno podnebje) bi se dalo s prizadevostjo in pomočjo države doseči mnogo večje uspehe, in to predvsem v živinoreji (govedo, perutnina), vinarstvu, sadjarstvu, zelenjarstvu. Vemo, da je kmet v pogojih kapitalizma kot drobni blagovni proizvajalec predmet izkoriscenja in zapošljavanja, toda ne vemo, če bi bil še kje drugje tako preziran, kot je slovenski kmet na tem področju tržaškega ozemlja. Medtem ko je tržaška industrija prejela iz Maršalovega plana težke milijarde, je dobilo naše kmetijstvo neznatne drobtine, a še te popolnoma nenačrtno in nesmotreno. Naš kmet je v vedno težjem položaju in postopno popušča kmetovanje. Če je že navezan sam nase, bi se moral oprijeti načela samopomoči, in to v obliki gospodarskega združenja na zadružni osnovi (nakup, prodaja). To bi sicer ne spremenovalo odnosov v sedanjem družbenem redu, pač pa bi mu bilo v prejšnjem gospodarsko in moralno oporo.

Sprehod po svetu

Zadnje vesti, ki prihajajo z moskovske radijske postaje, so vzbudile po vsem svetu precej zanimanja. Pravijo namreč, da je Stalina »zadela možganske kap. Skopa poročila pa ne povedo drugega. Morda je medtem Stalin tudi že umrl. Če pomislimo malo na ustroj Sovjetske zveze, lahko sklepamo, da bi se iz tega lahko skuhalo kaj, kar bi odmevalo po vsem svetu, čeprav vemo, da vojska gre naprej, četudi umre en general, res je pa tudi, da so se nekatere hunske in tatarske armade sesule, ko je umrl glavni poveljnik.

Mnogo važnejše je za nas to, kar se dogaja v sami naši domovini in pri sosedih. Že prejšnji teden smo poročali, da je trojni pakt med balkanskih državam parafiran v Grčiji. Kmalu zatem so ga podpisali v Turčiji. Velik pomen sporazuma so podprtali ves jugoslovanski tisk, o njem pišejo tudi mnogi inozemski listi. V domačih in svetovnih političnih krogih je sporazum naletel na zelo ugodne komentarje. Vsi so si želim, da je Balkan tisto področje, ki najbolj občuti agresivno politiko Sovjetske zveze. Pritisik na Balkan tudi kaže smer sovjetske ekspanzije. Sporazum v Ankari — poudarja Bebler v svojem članku v Borbi — vije primer poštenega, iskrenega, doslednega in miroljubnega sodelovanja treh držav, ki jih veže skupna usoda in skupni interesi, da ohranijo svojo varnost in svojo suverenost.

Londonski Times, ki v glavnem izraža mnenje angleške vlade, piše med drugim, da bi bilo sodelovanje Italije v tem paktu lahko zelo koristno, da pa tega ni mogoče rešiti, dokler ni rešeno tržasko vprašanje in niso končane italijanske parlamentarne volitve.

Načela, na katerih sloni trojni sporazum, so načela OZN, to je načela enakopravnega mednarodnega sodelovanja, priznavanja popolne suverenosti in neodvisnosti udeleženih držav, nevmenjanja v njihove notranje zadeve itd. Italija ima možnost, da se pridruži trojemu paktu, a zanje morejo veljati ista načela. Italija pa postavlja pogoje. Ti pogoji pa so kaj čudni za pametne ljudi. Najprej Trst, nato cono B, Pul, Reko, Dalmacijo, Ljubljano in tako brez konca in kraja. Razumljivo je torej, da je kakšnokakšno dogovaranje z uporabo dveh meril nemogoče.

Med posebno zanimive komentarje, ki pišejo o balkanskem sporazumu, spada komentar nekega turškega lista, ki pravi, da je balkanskim državam uspelo urediti medsebojno sodelovanje v nekaj mesecih, kar ni uspelo zahodnim evropskim državam v nekaj letih. O tem smo se lahko prepričali po zadnjem »konferenci šestih« v Rimu. Interesi teh zahodnih držav so tako podobni, vendar zaradi njihovih različnih politik se ne morejo dokončno sporazumi in dejansko ustvariti evropske skupnosti.

xxx

Gospodarska komisija OZN za Evropo, ki zaseda te dni v Ženevi, ima predvsem namen zbrati evropske države, da bi sodelovale na gospodarskem področju in da bi medse-

bojno reševali zapletena gospodarska vprašanja. Taka organizacija bi dejansko lahko dala največ pozitivnih rezultatov, vendar so tu kot ovira države vzhodnega bloka, ki nasprotujejo vsakemu pametnemu predlogu. Že prej so te države pokazale, da so proti enakopravnemu sodelovanju. Posebno Jugoslavija je občutila doleč, da te države nočijo delati poštevno in da so njihova načela, ki jih trobijo na raznih sejih, v popolnem nasprotju z njihovo praksjo. Verjetno bo prišlo kljub temu na sedanjih sejih te komisije do uspešnih sklepov, ki bodo uredili marsikatero perce vprašanje. Na dnevnem redu so najprej poročila posameznih delovnih odborov in nato še načrt dela za leto 1953—1954.

xxx

V prvih treh dneh marca je pobegnilo iz Vzhodne Nemčije v Zahodni Berlin skoraj 10.000 beguncov. Položaj je izredno težaven, ker tako velikega števila beguncev ni mogče nastaniti. Nameravajo rekvirirati telovadnico, šole, kinodvorane in garaže. Po vsej Nemčiji so zbirali akcije, ki pa ne zadajočajo za potrebe beguncev. Tudi zračni most, ki obratuje žeteden dni, ne more pravčasno prepeljati beguncev v Zahodno Nemčijo. 45.000 beguncev še vedno čaka na prevoz z letali.

xxx

V Perziji so zopet zarogovili. Točak je šlo za spor med ministrskim predsednikom Mosadekom in verskim voditeljem Kasamijem. Ta, ki je zelo vplivna osebnost, se je povezel s šahom ter izkoristil nesoglasje med šahom in Mosadekom, da je nahajščak svoje fanatične pristaše, da so začeli demonstrirati po teheranskih ulicah. Toda Mosadek je zaenkrat še vedno gospodar v hiši. Še prav posebej začak, ker je dal zapreti okrog 500 oficirjev, bivših ministrov in drugih osebnosti, ki so rovarili proti vladni. Toda »Turek škili čez mejo — ne mislim Turke, pač pa Sovjetje in Angleže, ki se perzijskih razprtij gotovo zelo veselijo.«

xxx

Že v prejšnji številki smo napovedali, da bo ta teden Organizacija združenih narodov razpravljala o Koreji. Vojno je treba končati — tako pravijo vsi tisti, ki iskreno ljubijo mir, toda države, ki bi jo lahko končale, dokazujojo, da je črno belo in obratno ter tako gre ta strašna vojna že tretje leto naprej. Za pomiritev se je do sedaj najbolj trudila Indija, ki je lansko leto sestavila tudi zelo pametne in sprejemljive pogoje za konec vojne. Delegati številnih držav so uvideli, da je treba nadaljevati stvar tam, kjer je bila lani prekinjena. To je pri indijskem predlogu, ki sta ga lani Sovjetska zveza in tudi Kitajska odklonili. Vindijski pa medtem išče nove izgovore — ali pa novih navodil iz Moskve, ki bi lahko prišla v zvezi s Stalinovo bolezni. V primeru tega bi bilo po splošnem mnenju sovjetska birokracija tako zaposlena sama s sabo, da bi ji gotovo za nekaj časa upadel greben.

»cedila med in mleko«, kakor piše židovska biblija. Toda Arabci so poznje zanemarili vodnjake ter namakalne naprave, katerih razvaline se še danes vidijo v puščavi. Židje so obnovili tudi razne rudnike, iz katerih je že svoj čas Salomon kopal rudo. V prvi vrsti so to rudniki bakra pri Elethu ob Rdečem morju. Na več krajin kopljejo fosfat, ki jih uporabljajo kot umetna gnijila v kmetijstvu. Mrtvo morje, ki leži 392 metrov pod morsko gladino, pa je eno najbogatejših ležišč rudnin na svetu.

Izrael še vedno trikrat več uvaža kot izvaja, kar kaže, da njegovo prebivalstvo živi v precejšnji meri od posojil in podpor svetovnih židovskih organizacij. Njeni prebivalci pa se trudijo, da bi čim bolj izkoristili vse možne pridobitne vire ter tako postali aktivni. Dežela je v petih letih ogromno napredovala ter je sprejela toliko novih naseljencev, kot jih v tako kratkem času niso še nikjer na svetu. Vprašanje pa je, ali bi lahko sprejela tudi milijone Židov iz kominformističnih držav, zlasti če pomislimo, da ni dosti večja kot Slovenija in da je gospodarsko še vedno precej nerazvita.

Izrael - obnovljena, »obljubljena dežela« Židov

Židje so v tisočletjih doživeli mnogo preganjanj. Okoli leta 70 po Kristusu so Rimljani uničili njihovo državo v Palestini, milijon njenih prebivalcev so pobili, kar se jih je pa rešilo, so se razstrelili po vsem svetu. Skozi stoletja so razklopiljeno po svetu ohranili svoj jezik in svojo vero ter hrepenje po »obljubljeni deželi« Palestine. Idejo, da bi se povrnili v Palestino, so začeli uresničevati po prvi svetovni vojni Angleži, ki so deželo iztrgali Turkom, so takrat obljubili kot protiustrogo za medvojno pomoci bogatih židovskih finančnikov, da bodo dovolili ustanovitev židovske države v Palestini. Bogati Židje so začeli kupovati zemljo od Arabcev in vedno več se jih je naseljevalo.

To zamisel pa bi bilo zelo težko izvesti, ker je dežela danes še vedno

hotele z orožjem umičiti malo državo, ki je ob svoji ustanovitvi štela nekaj nad 800.000 prebivalcev židovske narodnosti. V vojni, ki je nastala, pa so dobro organizirani in oboroženi Židje premagali Arabce ter zasedli še nadaljnjejših 6.000 kvadratnih kilometrov Palestine. Tako obseg Izrael danes 21.000 kvadratnih kilometrov in je za tisoč kvadratnih kilometrov večji kot Slovenije. Prebivalci pa ima danes nekoliko več kot Slovenija, nekaj nad 1.600.000.

V petih letih, odkar obstaja Izrael, se je preselilo v državo skoraj 800.000 Židov, predvsem iz Sredozemske ter iz arabskih držav, nekaj malega pa tudi iz Evrope in Amerike. V zadnjem času, odkar so začeli Sovjeti podobno kot svoj čas Hitler preganjati Žide, pa so se pojavele vesti, da bodo svetovne židovske organizacije pokrenile akcije za preselitev v Palestino 3 in pol milijona Židov, kolikor jih živi v kominformističnih državah.

To zamisel pa bi bilo zelo težko izvesti, ker je dežela danes še vedno

Naloge občinskih ljudskih odborov v postojnskem okraju

(Nadaljevanje in konec)

Občinski odborniki se bodo morali seznaniti tudi s proračunskimi sredstvi občine in jih uporabljati s skrajnim varčevanjem.

Zelo važno vprašanje je, da občinski odborniki pa tudi gospodarski sveti pri občinskih ljudskih odborih vedo, koliko javnih zgradb, ki so splošno ljudsko premoženje, je na območju občine, šol, stanovanjskih hiš, v kakšnem stanju so, kdo in koliko jih stane v njih; tu je tudi vprašanje najemnine, popravil itd. Kajti javne zgradbe, če niso v dobrem stanju, kažejo sliko svojega gospodarja. Na drugi strani morajo pa tudi občinski odborniki biti seznanjeni, kakšne in koliko zemljiških parcel ima občina v upravljanju kot upraviteljica splošnega ljudskega premoženja. Tu so predvsem razni občinski gozdovi, gmajne, travniki, senožeti, sadovnjaki, njive itd., koliko jih je, v kakšnem stanju so, kdo jih izkorisča, kakšne so najemnine, ali najemniki pravilno gospodarijo s temi parcelami, ali gospodarski svet vsako leto naredi trezen gospodarski sečni predlog za sečno, koliko ima občina dohodkov iz gozdov, koliko vlagi v gozdove v obliku pogozdovanja, čiščenja, urejanja varstva, ali se vsi dohodki od navedenih zemljišč pravilno uporabljajo za gospodarske in komunalne namene. Pri tem bi omenil to, da ponekod po agrarni reformi razlaščene parcele zadruge dajejo v najem kmetom, kar pa ni prav, kajti take parcele od agrarne reforme dajejo v najem lahko samo občinski ljudski odbori.

Pri občinskih ljudskih odborih obstajajo tudi sveti za socialno skrbstvo in ljudsko zdravstvo. Razumljivo je, da morajo ti sveti točno prestudirati in proučiti, kdo je potreben podpore, v kakšnem gospodarskem stanju se nahaja. Razumljivo je, da imajo tukaj sveti za socialno skrbstvo in ljudsko zdravstvo, hvalebreno na logu, proučiti vse take primere ter jih pravilno in smotreno reševati. Sem spada tudi vprašanje občinskih stanovanjskih komisij, da pravico, pošteno in objektivno rešuje stanovanjske zadeve. To velja predvsem za občine, kot so Postojna, Pivka, Il. Bistrica, Rakek in Cerknica.

Med izredno važno vprašanja dela vsakega občinskega ljudskega odbora, spada tudi vprašanje pravilnega razdeljevanja davkov po katastru za kmete in na dohodke obrtnikov po vseh in po posameznih kmetijskih posestvih. Tu in tam je še nepravilna in demokratska navada, da se davki razdeljujejo v pisarni na občini. Davčne obveznosti se morajo vedno razdeljevati na zborih volivcev ali na sestanku kmečkih posestnikov ali obrtnikov, ob aktivnem sodelovanju občinskih odbornikov dotične vasi. Pri vsaki občini mora obstojati tudi davčna komisija, sestavljena iz gospodarsko in politično razdeljenih ter objektivnih državljanov — občanov. Definitivna davčna odmera bo po katastru tudi za leto 1952. Pravilno bi bilo, da ima vsak kmet posestni list, kjer ima spisane vse parcele njiv, gozdov, travnikov, gmajn, sadovnjakov, kakor tudi kategorijo istih parcel. Potem bo vsak vedel, iz kakšnih razlogov ima po katastru tako davčno obremenitev. Razumljivo je, da so težave posebno tam, kjer je v katastru vpisana še njiva, pa je senožet, ali obratno, ali pa, kjer je vpisana gmajna, ki je že gozd, ali obratno. To je krivda predvsem tistih posestnikov, ki v preteklosti niso razumeli tega, da je potrebno spremembu kultur javiti katastrski zemljiški knjigam. Vztrajati pa bo treba na tem dosledno, da se bo razdeljevanje davkov res vršilo na demokratičen način, to je ob sodelovanju odbornikov na vasi.

Pri davčni odmeri mislim, da bi občinski ljudski odbori morali tudi pretresti obrtnike, ki so starci nad 60 let, brez pomočnika in ki živijo od uskladanega zaslužka in so brez drugih dohodkov, kakor tudi bi morali temeljito pretresti vprašanje starejših partizanskih vdov, ki ne morejo takoj obdelovati svojega posestva kot družine.

Tudi vprašanje gostinskih obratov bi morali imeti v vidiku občinski ljudski odbori. Januarja meseca tega leta je imel okrajni ljudski odbor Postojna 45 prošenj za dodelitev gostiln. Mislim, da je zelo važno vprašanje, kdo naj dobi gostinski obrat, kakšen človek je, ali bo odgo-

varjal higienskim, strokovnim in političnim pogojem, kakor tudi njev lokal. Mislim, da bi bilo nepravilno, da bi dobili lokal ljudje, ki so soražno nastrojeni proti naši družbeni stvarnosti in ki bi posredovali le svoj lastni dobiček na račun in skupnosti.

Se in še bi se dalo pisati o delu in nalogah občinskih ljudskih odborov. S poznavanjem vseh mogočih različnih vprašanj v območju občine, se bodo odborniki naučili reševati vse, še taka težka in komplikirana vprašanja, če se bodo pri svojem delu opirali na aktivno delujoče svete in komisije ter na frontne odbore na vasi — oziroma bodoče Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije in če bodo potem doumeli ves demokratizem naše ljudske oblasti in se pri reševanju vseh problemov res opirali tudi na različne družbene organizacije in na vse pozitivno državljane in državljanke na območju svoje občine.

Matevž Hace

Ob sedmerih izvirih Timava

Ce greš ob obali iz Trsta mimo Miramarja in Devina prideš v Štivan. To je majhna slovenska vasica, ki ima kakih 25 hiš. Kraj ima poleg nekako puščobnega skalnatega obraza še en prijetnejši obraz: ravnino pod vasjo, ki se razteza tja do morja pri Triziču. Po skalnem pobočju teče leženica, prav pred vasjo pa se lepa asfaltirana cesta razdeli na dvoje: ena za Gorico, druga za Italijo. Tam spodaj, kakih 500 metrov pod vasjo je blok. Čeprav so na drugi strani italijanski stražarji, to ne spremeni resnice, da so tudi tam že od nekdaj lepa domača slovenska imena hribov ob cesti kot: »Kosič«, »Roka« na desni, na lev pa »Lokavec«. Pa ne samo to. Vse do Gradiške se vrstijo slovenska imena: »Rupa«, »Vrh«, »Poljane« itd.

Dobrih sto metrov pred vasjo je na skali spomenik — bronasti volkovi. Postavili so jih tja Italijani, ki imajo še vedno tako zaupanje v volkove vse od rimskih časov do danes. Vendar jim vsi ti volkovi niso nič pomagali, ko so leta 1943. — po rakovo jurisali — v svojo izhodiščno točko »madrepatrio.«

Zanimivo je, kako se v tem kraju spreminja gospodarska zunanost. Nekdaj so bili ob izvirih Timava trije veliki mlini, od katerih je eden imel kar 12 velikih kamnov. Sem so vozili mlet žito in koruzo po suhem iz Trsta in Krasa, po morju pa celo iz Benetk. Tu je bila tudi velika čistilnica riža.

O nekdajih mlinih danes ni več sledu.. Nevidna moč — elektrika — je izpodrinila vodno moč. Vsem krajem, ki so prej vozili žito v te mlini, je prinesla olajšanje, temu kraju pa gospodarsko poslabšanje.

Devinski grof Thurn Taxis je pri izvirih dal zgraditi večje ribogojnice. Pa so ribe nekam izginale. Pravijo, da jih je največ pojedel prav čuvaj. Danes je vseh pet cementnih bazenov praznih, na dnu rase trava in prav tako po dovajalnih jarkih.

Se nekaj je zanimivega tu: tako majhna vas pa ima kar dve veliki cerkvi. Ena je pod vasjo in je še »izpred Kristusovih časov«, druga je nova. Menda v staro »overnik« niso niti kaj radi zahajali, sedaj pa ste obe skoraj prazni. Vaški krčmar je

Letni občni zbor okrajne trgovinske in gostinske zbornice

En hotel in ena restavracija v okraju, ki imata velike možnosti za razvoj gostinstva

V petek se je vršil v Sežani letni občni zbor trgovske gostinske zbornice. Prisotnih je bilo 78 delegatov, navzoči so bili tudi predsednik republike trgovske-gostinske zbornice tov. Cunder Stane, člana republike gostinske zbornice tov. Rajčevič Nikolaj in Knez Nada in predsednik OLO Sežana Petrinja Danilo.

Tajnik okrajne trgovske gostinske zbornice, tov. Saksida, je podal obširno poročilo upravnega odbora o delu upravnega odbora, o problemih in nalogah trgovine in gostinstva v okraju. Uvodoma je bilo nagnjeno, da se ustanovitev skupne zbornice za gostinstvo in trgovino pokažala kot pozitivna in je že v tej kratki dobi obstoja odigrala v organizaciji in skrbi za te važne gospodarske družbene panoge zelo pomembno vlogo v popolnem skladu z novim gospodarskim in fanančnim sistemom. V okraju obstaja 65 različnih trgovskih podjetij, od teh so 3 državna s 13 prodajalnami, 1 izvozno-uvozno podjetje in 45 zadružnih trgovin. Od 45 zadružnih trgovin je le 21 vključenih v trgovsko gostinsko zbornico, kar kaže, da splošne kmetijske zadruge oziroma njihova vodstva še niso povsod dobro razumela vloge in koristi udrženja v zbornici. Do sedaj je sicer zbornica nudila tudi v zbornico nevčlanjenim trgovinam isto pomoč kot članom, vendor pa bo odslej dalej to odklanjala, odnosno delata usluge le potom plačila po posebnih tarifi.

V letu 1952 je okrajna trgovska-gostinska zbornica prevzela od OLO skrb za šolstvo in strokovne izpitne za uslužbence in vajence; v ta namen se vodijo posebni registri z vsemi podatki kot trajen koristen dokument v zbornici. Prav tako vodi ta zbornica poseben pregled vsega kadra v teh dveh panogah, tako po kvalifikacijami kot splošni oceni. Da se trgovskemu in gostinskemu kadru omogoči uspešno polaganje strokovnih izpitov, in teh je mnogo (okoli 80% vsega kadra), bo zbornica v tem mesecu organizirala poseben seminar v Sežani in Kozini. Upravni odbor zbornice je v tem času nudit raznini podjetjem krištino pomoč pri reševanju raznih gospodarskih problemov, kot najemanje raznih kreditov pri Narodni banki, pri sklepanju o poslovni morali trgovske dejavnosti itd.

Z ustanovitvijo Izvozne-uvozne podjetja v Sežani se daje vsem trgovskim in drugim podjetjem v okraju možnost, da izkoristijo vse možnosti za izvoz vseh onih predmetov, ki pridejo v poštev v okraju.

Pri obravnavanju problemov gostinstva v okraju je poročilo izkazalo, da se nahaja v okraju 71 raznih gostinskih obratov, od teh je 26 državnih, 29 zadružnih, 11 zakupnih in dva privatna, 1 družbeni obrat in 2 delavsko-uslužbeni restavraciji.

V okraju obstaja le 1 hotel in restavracija, kar je vsekakor malo.

Vsi ti gostinski obrati ustvarijo letno okoli 110 milijonov brutto prometa ali 3.306 din letno na 1 človeka v okraju, kar je vsekakor nizek promet. Kljub temu, da so se razmere gostinstva v zadružnem letu izboljšale, je to stanje še razmeroma zelo slabo. Gostinski obrati v okraju, razen v Sežani, Senožečah in Dutovljah, so povsod pod vsako kritiko. Prostori teh obratov so neurejeni in nehigienski, brez prave opreme. Gostinski kader je po večini malomaren in brezbržen. Posebno neurejen je gostinski obrat v Kozini, kljub velikemu prometu, saj se dnevno ustavlja 18 avtobusov, na desetine raznih kamionov, voznikov na cesti v Koper, Reko in Trst. Kljub temu tam ni primernega lokalja, nobene restavracije, ki bi bila nujno potrebna. Občinski ljudski odbor izgublja samo pri tej panogi milijonske dohodke, ki bi jih nujno rabil za razvoj svoje občine. Tudi v Komnu je gostinstvo pod vsako kritiko pa čeprav ima tam pogodje za ureditev vzornega obrata.

V nekaterih gostinskih obratih se poleg malomarnosti pojavlja celo primanjkljaj, kar upravičeno vzbuja pri prebivalstvu tudi dvom v poštenost osebja, nameščenega v teh obratih. Zadružna gostilna v Pregrahu izkazuje čez 100 tisoč din primanjkljaja. Podoben primer je tudi v gostilni Klanec, kjer mora bivši upravnik plačati več tisoč din prav zaradi malomarnega poslovanja. Prav tako slabo je poslovanje gostilne v Materiji. Občinski LO in upravni odbori kmetijskih zadrug v teh krajih bi moral resno ukrepati proti takim pojavom. Nujno je potrebno zaupati vodstvo teh obratov bolj vestnim in poštenim ljudem, ki bodo imeli voljo boriti se za dobre uspehe v podjetjih.

Izboljšanje gostinstva, posebno pa postrežbe je v sežanskem okraju tembolj nujno, ko prihaja skozi sežanski okraj posebno v poletnem času na tisoče turistov, ki potujejo v vse kraje naše domovine, pa tudi v druge države.

Posebno Sežana in Kozina bi morali imeti v tem pogledu vzorno urejene gostinske obrate in restavracije. V Divači so najprej uvideli potrebo imeti vzoren obrat, zato je občinski LO že lansko leto pričel z adaptacijo večjega poslopja v te namene in bo letos pričel obravnavati. Poleg restavracije bodo uredili tudi nekaj sob za prenočišča. V ta namen je gostinsko podjetje v Divači za ta objekt investiralo 2 milijona din.

Kot znano, ima sežanski okraj tudi nekaj lepih turističnih točk. Dutovlje, Komen, Sežana, Rodik so splošno znane nedeljske izletne točke pa tudi Slavnik, Artviže, Stanjel in Podgrad so dobro znane točke

župniku ob gradnji nove cerkve nagačaj:

»Stavim, da bom jaz imel več častilcev kot vi v novi cerkvi.«

»Ni mogoče,« se je upiral župnik »zakaj pa?«

»Zato, ker vi hodite tako nespodobno oblečeni s srajco iz hlač, jaz pa sem vendar oblečen tako, kot je prav za poštene ljudi.«

Potnik, ki pride v ta kraj, ki je popolnoma slovenski, vidi povsod italijanske napise. Tako je prvi vtis, da je vas italijanska. Res bi tako radi irentisti v Trstu in prav tako v Rimu. Imena, ki so jih dali že prvi prebivalci, ko so prisli sem, pa povede vse kaj družega. Kar poglejmo nekatere:

»Čeritič« (gozd), »Bratiniče«

(hrib), »Dolina« (njiva), »Vršič«

(hrib), »Koludrovca« (njiva),

»Frankišek« (grund), »Moščenica«

(grund).

V bližnji Medjevesi pa imajo taka imena:

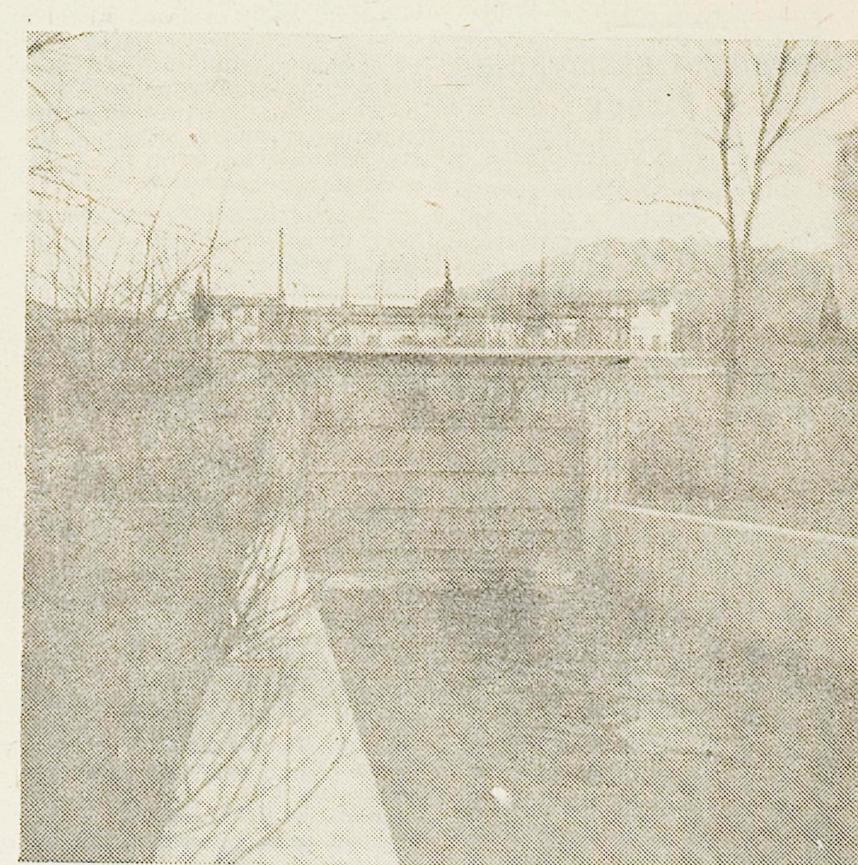
»Vrtača« (pašnik), »Kuopec« (ograda), »Skupek« (pašnik), »Deračje« (hrib), »Cirje« (pašnik), »Bljenzence« (njive), »Keloč« (pašnik), »Goljak«, »Škrnjak«, »Pečina« in »Grmadac« (hribi), »Pruncac« (vino-grad), »Brajdca«, »Ivana« in »Dolc« (njive).

Ze iz teh imen je lahko razbrati — slovensko pristnost in izvirnost tega kraja. Ta imena so tej zemlji dala svoj pečat, kot je dal svoj pečat naš človek z delom. Kar je tu zapisano v zemlji, ne bodo nikoli zbrisali papirnati ukazi, pa naj pridejo od koderkoli. Močnejša je resnica, da so tu še vedno slovenski prebivalci — in bodo tudi ostali, kot je vsa lažna propaganda naših sovražnikov. Štivanci pravijo, da bodo trdno držali to zemljo. S potom so jo v stoletjih vso prepojili že njihovi dedje in pradede.

Dober odgovor je na razne politične špekulacije dal dvema italijanskima profesorjem tovariš Kocman na nekem potovanju v Milan. Ker so bili sopotniki, se je med njimi razvil živahan razgovor, ki je (zelo razumljivo!) zajel tudi Trst. Oba profesorja sta strastno zatrjevala, da Trst pripada Italiji, da sponi drugače biti ne more. Na Štivancan pa:

»Ker že tako trmasto vztrajate na tem, da je Trst vaš, me čudi to, da ste že dvakrat zbežali iz njega. Zakaj? Danes vas v Trstu sploh nčemo več. In vama povem še to: Le pridite v Trst — toda zato, da poravnate vso škodo, ki ste jo napravili, pridite in prosite vsakega človeka posebej odpuščanja za vse hudo, ki ste ga tod napravili. Šele ko boste vse to poravnali, boste dobili pravico napraviti prošnjo za sprejem. Mi pa bomo tri meseca premišljevali, preden vam bomo odgovorili.

Profesorja sta na to umolknila. Mogoče je lekcija, ki jima jo je dal Štivancan, le pomagala, da sta se vsaj malo otresla vbrizganega imperialističnega appetita po naši zemlji.

Štivan pri Devinu — eden izmed sedmerih izvirih Timava

Zobčnih zborov kmetijskih zadrug

V Dekanih — je bil v nedeljo v dvorani zadružnega doma redni letni občni zbor kmetijske zadruge ob navzočnosti večjega števila članov. Občni zbor je vodil Dušan Obad, ki je podal izčrpano poročilo o delu zadruge. Slaba stran zadruge je bila v tem, da je bilo njen delovanje usmerjeno večinoma le v trgovino in gostinstvo, ne pa dvig gospodarstva, kar naj bi bila za naprej njen prva naloga.

Preteklo leto je imela zadruga 1,700,000 din čistega dobička. Od tega bodo razdelili med člane 161,000 din.

Razveseljivo je dejstvo, da so člani v razpravi dajali zdruge in dobre predloga za izboljšanje gospodarstva na vasi. Opaziti je bilo tudi veliko zanimanje za zadrugo, kar dokazuje, da člani vidijo v njej tisto gospodarsko moč, ki jim bo vedno bolj pomagala pri izboljševanju gospodarstva.

Ob zaključku je bil med drugimi sprejet sklep, da bo zadruga dobila pri NB kredit za nabavo kinoprojektorja in da bodo opremili dvorano zadružnega doma s stolicami.

—vr

V Smarjah — so bili na letnem občinem zboru navzoči skoro vsi člani, manjkali so le tisti, ki jim je influenca preprečila udeležbo.

Tajnik Rafael Beržan je podal daljše poročilo, v katerem je navedel polno težav, ki jih je imela zadruga med letom. Tako je bilo tudi s strani nekaterih članov upravnega odbora precej nereditnosti in malomarnega poslovanja. Kmetijska zadruga v Koštaboni, ki je bila priključena v Smarje, je imela vrsto nerešenih vprašanj, kar je začetkom povzročilo velike težave. Kmetijski zadrugi se je priključila tudi obnovitvena zadruga.

Ob zaključku letne bilance je zadruga izkazala nad dva milijona čistega dobička. Od tega bodo dali članom 215,000 din za kritje še ne poravnanih deležov, ostalo pa v prvi vrsti za pospeševanje kmetijstva. Res je začetek težak, ko je bilo treba nekatere nagovarjati in prositi: »Rigočaj zastonj in sadi trto, da boš lahko sam pobiral sadovec. Uspehi tega dela pa so že tu: v Pomjanu bo dvajset kmetov zrivilo 35 hektarjev zemlje in uredilo skupen vinograd. Ogromno je še površin, kjer bodo v bodočnosti lahko napravili vzorne sadovnice in vinograde.

V zadrugu se je na novo vpisalo 30 članov, 20 iz Gažona pa je bilo izključenih, ker so hoteli napraviti v zadrugi razdor.

Gradbeni odsek zadruge se je takoj po ustanovitvi dobro izkazal. V bodočem bo ta odsek razširil svoje delovanje, ker mu prihajajo naročila za gradnjo cest in zgradb še iz drugih občin okraja. Letos bo na križišču cest Puče—Koštabona gradil poslopje za novo oljarno, za mlin pa bo preuredil že zgrajeno stavbo, ki je bila namenjena za sedež KLO. Obe zgradbi bosta zelo koristili vsem prebivalcem občine. Gesto članov, ki bodo imeli od tega koristi, naj bo: Dajmo eno uro prostovoljnega dela, ker bomo tako pristedili najmanj deset dni naporov pri domači predelavi.

R. Z.

Gledališka gostovanja v Piranu

V enem tednu smo imeli v Piranu kar dvoje gledaliških gostovanj. Dne 26. februarja je Slovensko gledališče iz Kopra gostovalo z delom Mire Pucove »Operacija«. Gledališče Tartini je bilo v primeru z zadnjimi predstavami dobro zasedeno. Brez dvoma je pritegnil k predstavi lepo število poslušalcev izrez življeneja izpod italijanske okupacije, ki se razvija v neki slovenski bolnišnici z vsemi onimi značilnimi znaki borbe aktivistov-legalcev z reakcijo in zastopniki starega sveta. Strokovno kritiko so že objavili drugi, mi bi le pripomnili, da so govor igralcev slišale in razumele le prve vrste poslušalcev, medtem ko so morali drugi lovit besede. Gostovanje nam je bilo po dolgi kulturni suši dobrodošlo in le škoda, da že prehajamo v pomlad, ker Slovenci v Portorožu v Piranu radi obiskujemo take predstave, a nimamo prav nikake prometne zveze za obisk gledaliških in drugih kulturnih predstav v Kopru.

Gledališko dvorano je ponovno dobro napolnilo poslušalstvo dne 3. marca ob gostovanju dijakov tolminskega učiteljišča z Goljevo »Triglavsko bajko«. Lepa scenerija, posre-

čeni kostumi in dobra igra, predvsem pa dejanje triglavskih bajk same so bili deležni mnogih aplavzov. Občinstvo se je razhajalo zadowljeno z najboljšimi komentarji o delu dijakov tolminskega učiteljišča in z željo, da bi se taka gostovanja češče ponavljala.

Člani Šečoveljske »Slobode« gradijo s prostovoljnim delom Kulturni dom

Čežarji - Pobegi

Člani vaške Zveze borcev so imeli v nedeljo delovni sestanek. Razpravljali so o vprašanju pozitivne strelške družine in o pomoči, ki naj jo dajo pri predvojaški vzgoji mladine. Vsi so se zavezali, da bodo dali pri tem vso pomoč. Predavanja o predvojaški vzgoji so vsako nedeljo dopolne.

Na sestanku so govorili tudi o postavitev spominske plošče trem talcem, ki so jih fašisti ustrelili v Dekanih dne 7. novembra 1944 v represiji na partizansko akcijo v bližini Dekanov, kjer je padlo več fašistov. Izbrali so tovariša, ki bo skrbel, da bo okoli spomenika padlim borcem vedno dovolj rož. Prvo nedeljo v aprili bodo priredili skupen izlet v Opatijo.

Babiči

Nasim gospodinjam v opozorilo naj velja naslednje:
Tri tovarišice, ki so pomotoma vzele steklenice z varekino in pile tekočino, so občutile znake zastrupljenja. Marija Bembič je takoj, ko je opazila pomoto, popila precej mleka, kar je neutraliziralo strup, teža pa je bilo Jordani Olenič, ki je zjutraj pred odhodom v Trst popila precej te strupene tekočine, misleč, da je žganje. Morala je ostati v postelji. Tudi tej je pomagalo mleko, ki ga je dala sosedova družina.

Drugo vprašanje je še vedno odprto in zadeva spominsko ploščo padlega borca. Na občinem zboru Zveze borcev naše in vasi Rojci je bilo govorilo tudi o tem. Ljudje so sami dajali predloge za rešitev vprašanja. Ker plošča nima miru, bi mogče kazalo postaviti na mestu večji kamen in vanj vklešati ime in druge podatke padlega. Ne smemo tako pozabljati tistih, ki jim je fašizem zagrenil življenje s svojim prejanjem.

Dekani

V nedeljo nas je obiskala dramatska skupina iz Lonjera. Dvorana je bila počna ljudstva in gostje so želi za svojo veseloigro »V Ljubljano« jo dajmo! velik uspeh in navdušenje občinstva. Zlasti jim je ugašal Pavle, ki je igral zares naravno in skrbno, v drugem delu tudi Nežika, medtem ko je bil dr. Mirko premalo razgiban.

Nastopil je tudi pevski zbor in zapel nekaj umetnih slovenskih pesmi. Zbor ima zelo dober glasovni material in je upet, zdi se nam pa, da je izbor pesmi vendarle malce pretežak.

Želimo, da bi svoje Lonjerce še večkrat videli v svoji sredi.

Padna

»Nucleo antiribelli«, invalidina in padenski pismenošči.

Po novi odredbi je bila tudi vas Padna priključena k občini Smarje. Se danes pa pričakujemo rešitve mnogene zadeve: primačanja pošte. Vse druge vasi, ki spadajo pod občino Smarje, prejemajo tudi pošto od tam, le v Padni jo dobivamo iz Šečovelj. Čeprav smo že večkrat sprožili to vprašanje pri ljudski oblasti, še danes ni rešeno. Pošto prejemamo samo trikrat na teden in se nam čudno zdi, kako da je treba ravno za Padno plačevati enega pismenošča. Pri ureditvi tega vprašanja se ni treba nikomur batiti kakršnekoli zamere. Saj dobro vemo, kako je bil naš pismenošči

Karel Pribac — bivši italijanski kraljinjer — ponosen, ko je prišel domov, ranjen v nogi. Hvalil se je, da je šel prostovoljno v »nucleo antiribelli«, ko so med NOB lovili narodnega heroja Janka Premrla — Vojka. Prav tam je bil tudi ranjen in danes zahteva za to invalidino!

Ta pismenošči je že večkrat zagrožil, da bo takoj pustil službo, ako bo moral hoditi ponjo v Smarje. Mislimo, da ne bo nikomur preveč hudo, če bo to napravil. Njegova žena je zaposlena v Izoli v tovarni rib »Ampeleac« in dela še zvečer, ko pride domov, da preživi družino. On pa stalno popiva v vaški gostilni in nične dela. Otroci mu morajo večkrat še v posteljo prinašati vino. Zvedelo se je tudi, da ni nekaj prav z dejanjem, ki ga dviga na pošti v Šečovelj za invalide. Tako je Angelu Grižonu, invalidu iz NOB, pretekli mesec dal komaj polovico denarja, ki mu pripada, drugo pa je porabil za lastne potrebe. Mislimo, da je čas, da bi to prenhalo.

Pripomba uredništva: Kar zadeva vprašanje pismenošči in ureditev prejemanja pošte iz Šmarj na prebivalci Padne na množičenem sestanku sestavijo prošnjo in predlog, ki bi najbolj odgovarjal vsem vaščanom. V prošnji naj naprosijo upravo pošte v Kopru za ugodno in čimprejšnjo rešitev. Prošnjo naj pošljejo na občinski ljudski odbor v Smarje, ki bo poskrbel za takojšnjo dostavo upravi pošte v Kopru. Prepričani smo, da bo ta radu ugodila upravičeni zahtevi ljudstva.

Gažon

Mladinke se že več časa učijo igre: »Ječa se je odprla«, s katero bodo nastopile osmega marca. Tako bodo počastile žene ob njihovem prazniku. Pionirji pa bodo nastopili z nekaj krajšimi prizori in deklamacijami.

Mladina želi, da bi odbor prosvetnega društva pokazal malo več življenja in zanimanja za prosvetno delo. Za sedaj so bolj delavni nečlani odbora.

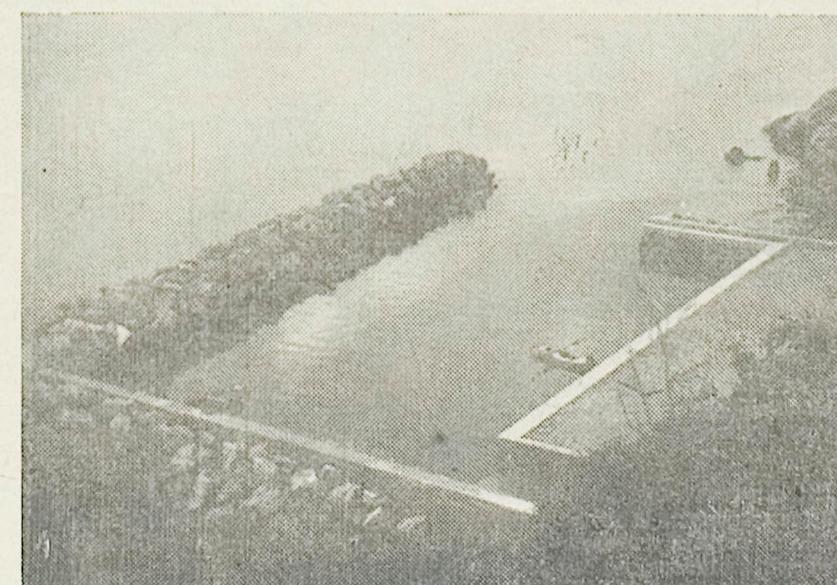
Šmarje

Svet za zdravstvo pri občinskem LO je na zadnji seji sestavil predlog, da bi vsaj enkrat na teden prisel v občino tudi zobozdravnik. Predlog so poslali na okrajni svet za zdravstvo v Koper. Upamo, da bo predlog ugoden sprejet.

Plemenita gesta jugoslovanskega književnika Vladimira Dedijera

V najtežjih dneh po svoji ustanovitvi, ko se Gledališče za Slovensko Primorje dejansko bori za biti ali ne biti in je primoramo premagovati zlasti velike finančne težave, je kot svetel žarek v to temno situacijo posajala vest, da je tovaris VL. Dedijer (poznamo ga že zlasti po njegovem »Dnevniku«), avtor življepisa maršala Tita, ki prav te dni doživlja svojo zmagoščavno pot po svetu, — ves honorar od slovenske in madžarske izdaje te knjige ter honorar od objavljenih odlomkov v »Borbic«, »Politiki« in »Slovenskem poročevalcu« podaril Gledališču za Slovensko Primorje!

Gledališče ni imelo niti najmanjšega pojma o plemenitem pisateljevem namenu ter je za celo stvar izvedelo šele iz intervjuja, ki so ga sodelavci Radia Ljubljana in »Slovenskemu poročevalcu« imeli z njim.

Kontovel — obnovljeni portič nabrežinskih ribičev

Zborovanja srednješolskih vzgojiteljev

V pondeljek 2. t. m. so se vsi srednješolski vzgojitelji našega okraja zbrali na svojem letnem zborovanju v malo dvorani Ljudskega gledališča v Kopru. Po izčrpilih in dobro pripravljenih poročilih, ki sta jih podala tov. predsednik prof. Lucijan Janež in tov. tajnica Dora Kunčeva, se je razvila živahna diskusija, ki se je vrtela v glavnem okoli vprašanja naših osemljet in nižjih gimnazij. To varisi, ki so sodelovali v diskusiji, so to pereče vprašanje uspehov in dela na osemljetkah osvetlili z različnih plati, vendar pa ni diskusija privedla v tem vprašanju do konkretnih zaključkov, ker je pač vprašanje osemljet preveč zapleteno, da bi se ga lahko rešilo na tem zborovanju. V tem smislu se je tudi izrazila načelnica prosvetnega oddelka v Kopru tov. Živa Beltram, ki je v svojih izvajanjih poudarila, da se s tem vprašanjem bavijo delj česa tudi v Jugoslaviji, trudeč se, da bi naši osemljetki dali tisto osnovno in obliko, ki naj bi najbolj odgovarjala smotru, ki ga te šole morajo imeti v svojem programu, če hočejo, da bo naše delovno ljudstvo od njih imelo resnično korist.

Ko je tov. tajnica v drugem delu svojega poročila omenila neke italijanske vzgojitelje, ki prejemajo plato ali pa nagrado v Trstu od italijanskega iridentističnega ekspositure CLN, je tov. Furlani, ki je prisostvoval zborovanju kot gost, v imenu okrajnega komiteja ZKJ obširno obrazložil, kako in kje prejemajo ti vzgojitelji na naših italijanskih šolah. V tem vprašanjem se je razvila živa diskusija ter so v njej posebno sodelovali pošteni italijanski tovariši, ki so najostreje obsojali protilyudske in nedemokratične rabote svojih kollegov na naših italijanskih šolah. V diskusijo o tem vprašanju je se tehtno in jasno besedilo poselil tudi predsednik Svetu za prosveto in kulturo tov. Mario Abram, ki je tudi kot gost prisostvoval zborovanju. Da se prikaže

Salara

Ze sedem let čaka, čaka, čaka...

Res sem misli, da bi z gornjim naslovom zastavil uganko tistim, ki bi morali že zdavnaj rešiti vprašanje popravila poslopja nekdanje šole v Salari. Vsi domačini in tujci, ki hodijo ali se vozijo po cesti, ki pelje prav pod šolo, nekako vprašajo gledejo, kako da nova stavba tačko klavrn zvez brez oken in vrat na potnike. Tudi streha pušča na več krajih, da se dela škoda že na stropu in podu. Domačini pravijo, da je bilo že toliko ogledov vsa leta po osvoboditvi, da bi že samo z zamujenim časom in porabljenim papirjem lahko precej popravili. Tudi na sestankih je bilo večkrat sklenjeno, da bo treba začeti s popravilom, pa je vedno tako ostalo.

Ko se nekateri nameščenci in delavci še vedno stiskajo po vlažnih in res zelo neprimernih stanovanjih, denarja in dobre volje dala preje na nova stavba, ki bi se z malo rediti v udobno enodružinsko stanovanje. Čas bi bil, da sedaj pred začetkom večjih del to uredili. Občinski odbor Koper-Okolica naj se za zadevo zares zavzame.

Delo zdravstvene prosvete

Na področju dela zdravstvene prosvete so v postojnem okraju opravili kar precej, za kar gre zahvala zdravstvenemu oseblju, ki se zaveda, kakšna in kako važna je njihova naloga.

Raznih zdravstvenih predavanj je bilo od septembra do konca decembra 1952, katerih se je udeležilo 1887 ljudi. Razdelili so 135 propagandnih brošur in letakov.

Letos so imeli že tudi precej predavanj, ki jih prirejajo na raznih tečajih in po vseh. Vse delo poteka bolj načrtno. Prepričani smo, da bo do uspehov vsekakor še večji. — ili

Občinska konferenca DF v Vipavi

V nedeljo so člani fronte zgornje Vipavske doline pregledali na občinski konferenci uspehe dela v preteklem letu. Iz poročila tov. Jelka je bilo razvidno, da je bilo doseženih več lepih uspehov, bile pa so tudi nepravilnosti. Tako je bila šibka točka premajhna povezava in delo z mladino v Vipavi, ki skoro vse leto ni imela nobenega večjega sestanka. Se slabše je po vseh in tam tudi z drugimi organizacijami. Frontoveci so sprejeli sklep, da bodo prebudili člane iz tega spanja.

Uspehi fronte pa so: postavitev lepega spomenika padlim borcem v trgu samem in zadružni dom. Za to ima posebne zasluge organizacija Zveze borcev in ZVVI, posebno pa tov. Jelko Černe, ki je stodostotni invalid.

L. P.

TOLMINSKI UČITELJIŠČNIKI

s Triglavsko bajko

v Ljudskem gledališču v Kopru

Triglavská bajka! Že sama beseda Triglav je vplivala, da se je zbral v Ljudskem gledališču precejšnje število radovnih ljudi. Triglavská bajka in tolminski učiteljiščni so bile tiste privlačne besede, ki so v ponedeljek vabilo z lepkov na predstavo v Ljudsko gledališče.

Nekaj vtipov. Že takoj v začetku sta scenarij in razsvetljava pritegnili vso pozornost gledalcev. Mogoče je bil prvi prizor s tem malo preveč razvlečen. Brez pogreške sta nastopila bratice in sestrica, kar je najbrže vplivalo tudi pri vseh ostalih slakah. Sestrica je na mah osvojila simpatije vseh gledalcev — mladih in starih — zelo dobra igralka. Prav tako učinkovo je nastopal stari poabljene, ki je s svojo preudarno modrostjo dvakrat zmanj svetoval gospodarju Triglava, naj kaznuje zlubo in nasilje. Nastopajoči so od slike do slike stopnjivali zanimanje gledalev. Napetost, kako se bo bajka zaključila, je narašala. Se pravi, da so nastopajoči uspeli vlti v vloge toliko življenja, da so bili gledalci že kar v skrbih za glavne junake. Narašajoče sovraštvo do predstavnikov zla in nasilja, kar je razumljivo. Malo dolgočasno je bil odigran sejnski prizor, kar pa sta uspela takoj popraviti mala ugrabljeni bratice in sestrica. Zaključna slika je dala zadoščenje vsem, gledalec in igralec. Odobravanje, ki so ga bili deležni, je bilo najbolj živ dokaz, da so gledalec zadovoljni.

Na nekaj ne smemo pozabiti. Tolminski učiteljiščni so s tem, da so naštudirali Triglavsko bajko, pokazali izredno razumevanje — za novo, za našo stvarnost! Ta nam je danes blizu, ker pri njej vsi sodelujemo. Vemo, da je učenje tako zahtevne igre težko in zahteva od posameznika kot od kolektiva nič koliko dobre volje, vztrajnosti in pozitivnosti. Naj jim bo v zadoščenje in — zakaj ne — tudi v ponos, spremem in odobravanje, ki so ga doživeli v Istri ob obali našega Jadranskega morja. Ko bodo kot prihodni učitelji in učiteljice nastopili službo vzgojiteljev po naših vseh, jim bo to spoznavanje krajev in ljudi le prav prišlo.

Šmarčani: Še vas vabimo na gostovanje, tolminski učiteljiščni...

Res smo v soboto zadnjega februarja doživeli nekaj izrednega in zelo pomembnega. Obiskali so nas tolminski učiteljiščni z Golieve pravljico igro v petih slikah: »Triglavská bajka.« Ko so ljudje zvedeli za prihod so sklenili, da bodo napolnilo dvorano zadružnega doma, kar se je zvezcer pokazalo, da niso bili samo besede. Gostje so bili lepo sprejeti in jim je tovarnišica učiteljica izrekla dobrodošlico.

Ko se je zavesa dvignila, smo vsi zavezati ugledali lep oder, ki je prikazoval nekako pravljivo okolje. Zanimanje gledalcev se je stopnjevalo od prizora do prizora, od slike do slike. Kako tudi ne, saj smo sami doživeli v svoji vasi podobno zatiranje in uničenje, kot smo ga videli na odrnu. Višek je bil, ko vojska triglavskega gospodarja osvobodi uklenjeno sestrico in uniči zlobo in nasilje.

Vsi gledalci so dobro in globoko razumeli pomen »Triglavské bajke.« Starješini ljudem je bilo zelo žal, ker se niso mogli vse udeležiti te izredne predstave. Vsem navzočim gledalcem pa se je najbolj prikupila mlada sestrica in so mnenja, da lahko postane še velika igralka, če bo nadaljeva začeti poklic.

Kakšen odmev je zapustila v vasi predstava je dokaz živo razgovaranje še več dni po predstavi. Marško, ki je bil kakorkoli zadružan, da ni mogel na predstavo, je potem govoril: »Škoda, da sem zamudil kaj tako pomembnega in lepega.« V enem pa so edini vsi Šmarčani: Če bi bilo še kdaj potreba pokazati našim so-

vražnikom, kdo smo, bi jim prav tako združeni pokazali, do kje smo doma, kot združena vojska triglavskega gospodarja.

Herpelje - Kozina

Prejšnjo nedeljo je bila v Herpeljih občinska konferenca Zveze komunistov. Konferenci je prisostvoval tov. Petrinj Danilo, predsednik OLO Sežana, nekaj gostov in drugi državljanji. Po uvodnem govoru tov. sekretarja občinskega odbora ZKS Mihalč Zmaga, v katerem je pričkal delovanje te organizacije v preteklem letu, se je razvila zelo živahnna diskusija in člani so se zanimali za raznovrstna važna vprašanja. Nato je govoril tov. Petrinj Danilo o nalogah članov ZK ter o prizadetvju OLO Sežana za izboljšanje gospodarskega in ekonomskoga položaja v občini Herpelje ter v Istri sploh. Njegove besede so bile sprejeti z velikim aplavzom. Izvoljen je bil nov komite. Ob zaključku so bili sprejeti sklepi za leto 1953.

Poštarji so zborovali

V času občnih zborov sindikalnih podružnic so imeli svoj občni zbor tudi poštarji okraja Postojna. Udeležba je bila kar zadovoljiva kljub hudi burji, ki je razsajala in divljala prav ta dan.

Med gesti je bil tudi pomočnik direktorja Glavne direkcije iz Ljubljane, zastopnik republiškega odbora sindikatov in zastopnik okrajnega sindikalnega sveta iz Postojne.

Člani so diskutirali o problemih strokovnega dela, o svojih problemih in težavah, manj pa je bilo govora o političnem delu poštarjev v kraju, kjer služujejo ali stanujejo. Ugotovili so, da predvsem ni delavnina naša mladina. Poleg napak pa so morali priznati, da imajo poštarji tudi nekaj zaslug.

Izvolili so nov odbor, ki ga sestavlja večinoma mladina, starejši pa so obljudili, da ji bodo z nasveti in delom pomagali. Kot glavno naložbo odbora so postavili strokovno in politično izobrazbo članska ter njihovo kulturno-prosveno delo.

Izglasovali so tudi predlog Zvezne vlade o pomoči poplavljencem v Holandiji, Belgiji in Angliji, tako da bodo začeli tudi poštarji zbirati prostovoljne prispevke. M. C.

Jelšane

Letna skupščina gasilskega društva je bila zelo živahnna, čeprav ni bila dobro pripravljena. Upravni odbor je sestavil svojo poročilo zelo površno in iz njega ni bilo razvidno, koliko je bilo storjeno v letu 1952. Iz tajnikovega poročila smo razbrali, da je bilo plesnih prireditv skoraj toliko, kot pa vaj članov. Mnenja smo, da bi moral odbor delati kot celota, a ne, da bi slonelo vse delo na ramenih enega t. j. tov. Surine, ki je zelo pozrtvovan in delaven.

Razveseljivo je to, da je bilo na skupščini precej mladine, predvsem ženske. Sprejetih je bilo šest dekle na novo, katerim je čestital v imenu okrajne gasilske zveze predsednik tov. Liliya Bogomil.

Skupščine so se udeležili tudi gostje iz Il. Bistre in tovarnišča Gabrovec Rado in Diminik Adolf iz Postojne. — ili —

NEREDNOSTI V FILATELISTIČNEM DRUŠTVU V POSTOJNI

V nedeljo je bil redni občni zbor postojnskega filatelističnega društva, na katerem so izvolili nov upravni odbor, na čelu s predsednikom Alekskom Domiceljem. Čeprav živi precej članov tega društva izven Postojne, se vendar ne more upravičiti zelo

slabe udeležbe na tem zboru. Lani sta od odbornikov pokazala največ aktivnosti predsednik Domicelj in blagajnik Tavčar. Društvo si je nabavilo dve omarici za znamke in v eni od njih so razstavljene znamke FLRJ. Drugih uspehov društvo lani ni imelo.

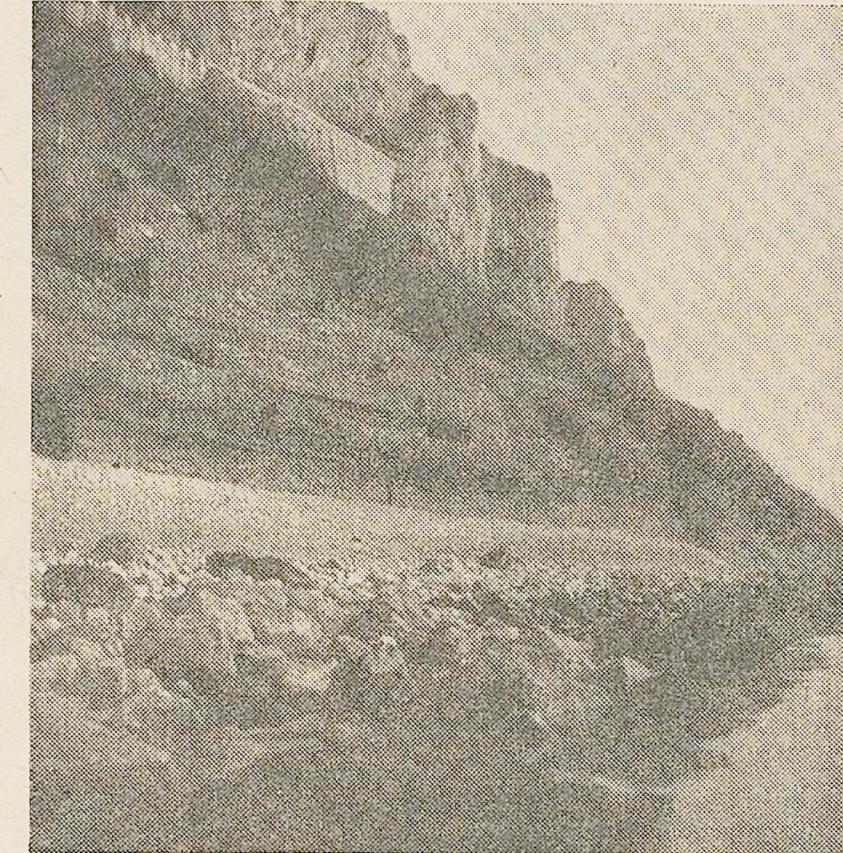
Za letos so sprejeli več sklepov za pozitivne dela. Med drugim bodo nabavili še dve omarici, ki ju bodo postavili v jamski restavraciji in na bloku v Sežani. 2. junija bodo organizirali razstavo znamk v okviru postojnskega tedna, pozivili bodo delo z mladino, organizirali redne mesečne sestanke, izmenoma v Postojni in na Rakeku. Vsi člani društva se bodo naročili na revijo »Nova filatelija«

Krediti za obnovo šol na Postojnskem

Svet za gospodarstvo pri OLO Postojna je na svoji zadnji seji razpravil o dokončni razdelitvi posojila, ki ga je najel za dokočno obnovo šol.

Krediti so razdeljeni takote: za osnovno šolo v Kuteževem 540.000 din, v Jelšanah 500.000.— din, za šole v občini Begunje (G. Otave, Sv. Vid, Cajnarji in Begunje) 1.700.000.— din, v Novi vasi 1.900.000.— din v Cerknici 1.200.000, na Rakeku 2.200.000.— in za šole v občini Dolane pa 1.450.000.— din.

Vse ostale občine pa imajo odobreni krediti v skupnem znesku 21.000.000.— din, kar bo izključno za investicije in v tem znesku so upoštevani vsi tisti zneski, ki so potrebni za adaptacijo šol v Bukovju, G. Jezeru, Knežaku, Novokračinah, Planini, Studenem, Palčju, Starem trgu, Suhorju, Šembijah, Trnju, Zagorju, Dol. Zemunu in Harijah, Trnovem in Postojni.

Značilni motiv z nabrežinske obale: 3 m nad morjem že raste trta

Ali je potrebna žičnica na Nanos in Sovič

Tole se prvi hip sliši nekoliko čudno, vendar ni nekaj takega, kar ne bi bilo potrebno in koristno, posebno še, če upoštevamo, da je Postojna svetovno znani turistični kraj.

Gostje, ki prihajajo v Postojno gledat lepoto postojnske jame opravijo to kar hitro — v dveh urah. No in kam potem, ko so si ogledali jamo? Nekateri čakajo v restavraciji na odhod z vlakom zopet domov ali kam drugam, a oni, ki so prišli z avtobusom ali avtomobilom pa zopet hitro odidejo dalje, le nekateri skočijo še za hip v Predjamo, a kam drugam pa ne, ker pač ne poznajo vseh zanimivosti v okolici Postojne.

Prav zaradi tega bi morala biti tudi ob nedeljnah avtobusna zveza do Predjame in Razdrifta ter Rakovice dolino, kar naj bi poskrbelo bodisi turistično društvo ali naj bi avtobusno podjetje nudilo avtobus v potrebi; seveda bi bilo treba urediti vse, kar je v zvezi s tem, t. j. za primerno reklamo pri Jamu in drugod.

Kaj pa žičnici na Nanos in na Sovič? To je sicer stvar bodočnosti in ne bo prav nič prezgodaj, če zač-

Zadruga v Iga vasi je obračunala z nasprotniki

Se do nedavna so vladale v kmetijski zadružni Iga vas v Loški dolini nezdravne razmere, ki so grozile ne le idejno, marveč — tudi gospodarsko kvarno vplivati na razvoj te, gospodarsko tako važne postojanske. V odboru KZ Iga vas so se namreč vrnili ljudje, ki so hote zavirali razvoj zadruge, poleg tega pa s svojim proti-socialističnim odnosom do zadruge in skupnosti razkrojevalno vplivali na ostale zadružnike. Seveda je bila ta nakana preprečena, razvijači odkriti in postavljeni pred neusmiljeno sodbo naprednih in poštenih zadružnikov, ki so s pomočjo in podporo družbenih organizacij sklicali izredni občni zbor. Na tem zboru so ostro obsojili nepravilni postopek bivšega predsednika, ki je s pomočjo odbornikov Intiharja in Kandareta odstavil trgovsko pomočnico in je hotel v zadružju namestili prodajalko, katere mož je kot zagrizen belogardist pobegnil. Že je izgledalo, da bo iz KZ postala nekaka postojanka v smislu idej in delovanja bivših konzumov. Poleg tega se zgoraj omenjena odbornika nista udeležila občinskih volivcev in s tem dokazala svoj negativni odnos do socialistične skupnosti. Vse to je povzročilo pri naprednih odbornikih pa tudi med potrošniki hudo kri, kar je prišlo do izraza na izrednem občnem zboru. Na zahtevalo ogromne večine zadružnikov so vrgli iz upravnega odbora Intiharja in Kandareta. Prav tako se je nogničeno zahtevalo zadružnikov razresil ves stari upravni odbor in izvolil nov odbor s predsednikom toy. Mlakarjem Jožetom na čelu, ki bo jamčil za pošteno in v idejnem pogledu neoporečeno delo v korist zadruge in zadružnikov. Dolgo časa so zadruž-

niki molče prenašali vse te nerednosti, toda mera je postala polna.

Napredni zadružniki so dobro podkurnili odbornikom, nasprotnikom da-

nšnje stvarnosti, ki jim je bila skupnost deveta binga.

Kako nujno je bilo opraviti z nasprotniki naše socialistične skupnosti, se jo videlo na zadnjem rednem občnem zboru KZ Iga vas. Ves zbor je potekal v največji slogi v vzdružju odgovornosti za prospeh in v večji razvoj zadruge. Udeležba je bila zopet ogromna, vsa poročila pa skrino sestavljena in iz njih je bilo razvidno, kako važno delo opravlja kmetijska zadružna Iga vas.

Po poročilu upravnega odbora šteje zadružna 260 glavnih in 5 družinskih članov, od tega 105 kmetov. V šestih odsekih je dosegla zadružna preko 6 milijonov dobička, ki se bo v glavnem porazdelil v obratni ter investicijski fond. Trgovinski odsek je skrbel predvsem, da zadovolji zadružnike in ostalo prebivalstvo z veliko izbiro in kulturno postrežbo. Poleg tega je odkupil 113.000 kg krompirja, živine pa za 3 milijone din. Odslej pa bo odkupoval tudi mleko. Poleg tega bodo razširili tudi drevesnico in na ta način pomagali sadjarstvu v Loški dolini, ki je, lahko trdimo, na isti stopnji, kakor je bilo pred 100 leti. Velik je boj s škodljivci, zato so v ta namen predvidevali 40.000.— din. Velik uspeh je pokazal živinorejski odsek, to je pokazal laška živinorejska razstava v Starem trgu. Sklenjeno je bilo, da se ustanovi v Pudobu centralna plemenitna postaja s sodelovanjem vseh KDZ in KZ v Loški dolini. Lesni odsek je odkupil 5.000.— kubicnih metrov lesa in na ta način napravil največji dohodek, poleg tega ima na zalogi še lesa za okrog 3 milijone din. Kreditni odsek šteje 81 vlagateljev s 183.000.— dinarij.

Najbolj pereče pa je vprašanje zadružnega doma. Zadruga nujno potrebuje trgovske lokale in skladišča. Za kulturno prosvetno delo pa je dvorana vprašanje št. 1, ki se bo uresničila šele z dograditvijo doma. Sklenili so, da mora biti na vsak način še letos pod streho. Zato bodo najeli pri INB investicijski kredit v višini 5 milijonov. Edino obrtni odsek je pokazal pasivo, to pa zaradi kovačije, kjer so postavili prenizke cene storitvam. Še letos se bodo lotili izdelave cementne strešne opeke. Nato so soglasno z malenkostimi spremembami sprejeli zadružna pravila in potrdili izvolitev odbora na izrednem občnem zboru. Letos bodo radikalne zatirali krompirjeveca in to z več škropilnimi ekipami. Prav tako so potrdili razdelitev dobička v skladu in na zadružnike in sklenili uporabiti dobiček za nabavo umetnih gnojil. Glede gozdnih tak je pojasnil predsednik, da spada odslej Loška dolina v zadnjo kategorijo, kar je lep uspeh v službi za naše lesne gospodarstvo.

Novemu odboru kmetijske zadruge Iga vas želimo v bodočem kar največ uspeha saj bo novo izvoljeni odbor delal le v korist zadruge to se pravi skupnosti. — ili —

Šturmova obsojena na leto in pol strogega zapora

Ze pred časom smo pisali v našem listu o »podvigih Jožefa Šturmova, ki je po Postojni precej časa delala zlasti pridnim gospodinjam sive lase, ko je iz dvorišč in celo stanovanj kradla perilo in obleko. Celotno dvorišče Notranje uprave ji je uspelo odneсти nekaj perila, ki se je tam sušilo. Zlasti pa jo je zagodila družina Šoferja Ladote Gorjanca, kjer je s svojo predzrno tativno obleko in posteljnino povzročila skoraj razvod in so še male marljive organi LM, ki so po vztrajni preizkavi prebrisano tatico tudi izselili, zavezali opravljive postojanske jezike. Zadeva se je končala v ponedeljek na okrajnem sodišču v Postojni. Na javni razpravi, ki ji je prisostvovalo zlasti precej oškodovanek, je skušala Šturmova predizno zanikati otočnico, kar pa se ji seveda ni posrečilo, ker so dokazi preveč očividni. Oškodovanek so bile tako jezne nanjo, da bi jo snedle v solati. Upoštevajoč dejstvo, da Šturmovi ni bilo potreba krasti, ker je njen mož imel dobro službo ter je to počela iz čistega kriminalnega koristljubija, jo je sodišče odsodilo na leto in pol strogega zapora, ki bo menda naučil spoščati tujo lastnino.

Vsi vodniki, načelniki posameznih vodov so spre

Ostrige v tržaškem zalivu

ne bodo izumrle

Več let je že minulo od takrat, ko so po obalnih mestih tržaškega zaliha odmivali klici: »Musoli, musoli! Velike količine teh morskih školjk so takrat nalivali ribiči, jih napol skuhali in prodajali. Odjemalcev so imeli vse polno. Mladi in stari so se drenjali pred njihovimi stojnicami kakor v notranjih predelih Slovenije, kadar pačelo kostanj.

Ni mi ni bilo prijetno pri srcu, ko sem prvič opazoval uživanje teh musulov. Za domačine pa je stvar enostavna: razklejenje školjko in v lipu poskrjožlaho vsebino. Nekateri si se prej pomagajo z nekaj kapljicami limoninega soka. Prav vsi, s katerimi sem se razgovarjal, so mi zatrivelji, da so smutnici prava poslastica. Zato tudi ni bil nikoli problem, kako razprodati velike količine načoljenih školjk. Še sploh so po njih domačini med Piranom in Koprom, lepo količine pa so jih izvozili tudi v Trst.

Naenkrat so klici prodajalcev musulov prenehali. Nič več ni bilo veselega čebljanja na njihovih stojnicah. »Musoli« so izumrli. Unila jih je industrializacija. Te vrste školjk namreč ljubijo čisto vodo. Umazana voda je univešala nasade ostrig in pregnala gojitelje v oddaljeni Strunjan.

Zanimalo me je, kako je bilo z gojenjem ostrig na področju današnjih jugoslovanskev kom. STO. Tudi o tem sta vedela ribica mnogo po-

no roko obdelanih vinogradov na bližnjih hribekih. V daljavi zaključuje strmoskalnato obalo silueta piranskega zvonika. Ob vsej teji lepoti se majhna hišica pri vili Tartini kar nekam izgubi. Pa vendar jo bo moral omeniti vsak, ki bi hotel kaj več povedati ogrodovini ostrig v tržaškem zalivu ribiča Antoniu Petroniu in njegovega sina Guerina. Njune bogate izkušnje bodo temelj, na katerega bomo postavili množično gojenje ostrig v naših krajih.

Razgovor z obema ribičima mi bo še dolgo ostal v spominu. V mislini sem poročil v čase, ko so se nujni predniki gojili ostrige v mitskem zalivu, prerezeli smo sedanje delo in pregledali načrte za prihodnost.

»Sto let je minulo od takrat — sta mi dejala ribiča — ko so začeli v žavljah in Miljah na hrastovih kolih gojiti ostrige. Zamudeli in težek posej je bil to, vendar je bil trud poplačan. Kupcev je bilo še preveč. Z naraščajočo industrijalizacijo Trsta pa je bilo gojenje različnih gospodarskih panog v zapadnih državah, proučili razne sisteme, sredstva in naprave. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

»Sto let je minulo od takrat —

sta mi dejala ribiča — ko so začeli v žavljah in Miljah na hrastovih kolih gojiti ostrige. Zamudeli in težek posej je bil to, vendar je bil trud poplačan. Kupcev je bilo še preveč. Z naraščajočo industrijalizacijo Trsta pa je bilo gojenje različnih gospodarskih panog v zapadnih državah, proučili razne sisteme, sredstva in naprave. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov, ki so dali dobre rezultate. Že po dveh letih so dosegli ostrige svojo normalno velikost, čeprav potrebujejo normalno.

Načrte za pospeševanje gospodarstva je izvedel že nekaj zanimivih poskusov

Koper si ustvarja svoje kulturno življenje

Januarja meseca letos je bila v Ljubljani konferenca delavsko-prosvetnih društev »Svoboda« iz vse Slovenije. Predsednik glavnega odbora tov. Ivan Regent je v svojem referatu med drugim dejal:

»Odkar so se ustanovila društva »Svoboda«, se je prosvetno življenje pri nas razvijelo, kljub temu, da je bil dosedanji čas le doba porajanja in organiziranja. Dejavnost »Svobod« je izredno bogata in pestra. Seveda ni brezhibna, je pa res ogromna. To si lahko stejejo v čast naši delavci, ki v »Svobodah« dela jo in »Svobode« vodijo.«

Delavski razred Jugoslavije ima skupaj z ostalim delovnim ljudstvom oblast v svojih rokah. Ta oblast mu služi za razvijanje gospodarstva, za graditev socializma in za vsestranski razvoj družbe. Da pa bi to svojo nalogu delavski razred lahko izpolnil, mora neprestano bogatiti svoje znanje in svoje sposobnosti.

»Svobode« ne odklanjajo izobraževanje in kulturnih delavcev. Bolj res je, da se nekateri naši kulturni delavci držijo daleč od »Svobod«, daleč od kulturno-prosvetnega življenja našega ljudstva. Toda naše ljudstvo je že znanja in kulture in kdo zmora in mu je v mišljenju izhodišče socializem, naj se stavi na razpolago. Lahko je prepričan, da bo dobradošel.

Se nekaj: po zgledu na preteklost je bil še vedno poudarek delovanja »Svobod« na kulturno-umetniški dejavnosti, manj pa na širokem izobraževalnem in vzgojnem delu, kar je predvsem zaželeno.«

Te besede iz govora tov. Regenta smo navedli zato, ker veljajo v polni meri tudi za koprsko »Svobodo«, ki so jo ustanovili lani decembra in od takrat pa do danes lahko pokazali nekaj lepih rezultativ, v glavnem pa je bila to doba »porajanja in organiziranja«.

Prva sekcija, ki je začela delati v okviru »Svobode« še pred ustanovnim občnim zborom društva, je moški pevski zbor. Sestavlja ga oni požrtvovalni pevci, ki so že od osvoboditve stremeli za tem, da se v Kopru ustanovi amaterski pevski zbor. Ploid njihovega dela je bil najprej SKUD »Oton Župančič«, kasneje pa so tvorili prav ti pevci osnovo radijskega komornega zabora. Danes predstavlja moški zbor DPD »Svoboda« uresničenje vseh želja teh navdušenih pevcev, obenem pa pomeni, da bo to strnjeno glasbeno

telo postal steber domače pevske kulture.

Namen pevskega zbora DPD »Svoboda« v Kopru ni samo v tem, da nudi svojim članom (36) dovolj kvalitetnih glasbenih užitek in prijetja razvedrilo, temveč predvsem v tem, da posreduje našo domačo, slovensko pesem vsemu ljudstvu v koprskem okraju in morda še daleč. Kvaliteta zборa dokazuje že zdaj, da pri tem zboru ne gre za kakršnokoli prepevanje tjedan, temveč za sistematični študij programa in za umetniško poustvarjanje slovenske pesmi. Ob tem pa se bo umaknila tudi sedanja mlačnost slovenskega živilja v Kopru, zbor si bo pridobil svoje lastno občinstvo.

Te dni bo ustanovni občni zbor mešanega zborja, kar bo delo pevskega odseka še bolj razgibalo in pozivelo. Prav tako v »povojih« so še ostale sekcije »Svobode«: dramatska, lutkovna, folklorna in orkester.

Dramatska sekcija šteje 27 članov, večinoma žensk, kar je velika redkost, saj na vseh odrhih prav teh primanjkuje. Začeli so že s tečajem govorne tehnike in recitacije. Kot prvo delo bodo začeli poznejne študirati »Dva bregova«.

Lutkovni oder je delal prej v okviru Slovensko-hrvatske prosvetne poduzeve in so ga ustanovili leta 1949 v Portorožu, pozneje pa se je preselil v Koper. Osem članov tega društva je zdaj prestopilo k »Svobodi«, prijavili pa so se štirje novi. Prostore bodo imeli v malih dvoranih Ljudskega gledališča. Predno pa začnejo z delom, si bodo ogledali lutke po novih načrtih in premični oder v Ljubljani, da bodo svoje delo lahko prilagodili moderni tehnični ureditvi.

Najmlajša sekcija DPD »Svoboda« je prav gotovo orkester. Proti njejovim ustanovitvam je govorilo mnogo dejstev, od katerih je najvažnejše to, da v Kopru ni nobene instrumentalne tradicije in zaradi tega tudi ne potrebnih kadrov. Vendar so se našli tudi tu požrtvovalni ljudje, katerim je uspelo zbrati 37 članov v — morda zveni kaj čudno — simfonični orkester. V začetku je imelo društvo namen ustanoviti samo nekaj salonski orkester, toda število prijavljencev je raslo iz dneva v dan in, kar je najvažnejše, sorazmerje med godali, pihali in trobili je kar zadovoljivo. Res je, da še manjkajo nekateri instrumenti, ki so tudi v poklicnih orkestrih dokaj redki, toda vendarle bo mogel

orkester »Svoboda« kar lepo posredovati svetovno glasbeno literaturo, čeprav seveda ne vse. Z ustanovitvijo orkestra pa je odpadla tudi zadnja zapreka, ki je še ovirala uporizontov operete v Kopru.

In nazadnje še sekcija, ki ni imela ustanovnega občnega zborja, folklora. Prijavljenih je 22 članov, od tega samo 6 moških. Plesali bodo najprej slovensko folkloro (prekmurske plesne in istriško brško opasišlo), pozneje pa tudi plesne ostalih jugoslovenskih narodov.

Da se je delo koprskega DPD »Svoboda« v tako kratkem času lahko tako zelo razmahnilo, je prav gotovo zasluga delavnih odborov, požrtvovalnih posameznikov in razumevanja, ki ga najdejo vsi skupaj za svoje delo pri ljudski oblasti. Dokaz tega razumevanja je tudi ta, da je prejela »Svoboda« od ljudskega odbora mestne občine Koper 800.000 din za adaptacijo društvenega doma, kot darilo okrajnega sindikalnega sveta pa je prejelo društvo še 25.000 din.

To je kratek, bežen pregled dela koprskega DPD »Svoboda«! Sekcije se porajajo in se borijo s težavami, toda delajo. Tako »Svoboda« tudi v Kopru izpoljuje svoj namen, povezuje delavski razred in delovne ljudi s kulturnimi pridobitvami in jim pomaga graditi lepše in boljše živiljenje.

Štirje pari krkačkih »vasovalcev«

Prosvetna razgibnost v Krkačah

V zadnjem času se je prosvetno živiljenje v Krkačah veliko razgibalo. Že v decembру so se člani igralske družine — mladinci in mladinke zbrali na sestanek prosvetnega društva ter razpravljali o bodočem delu. To pot smo sklenili, da bomo zbrali nekaj veselega poleg tega pa že pevsko-folklorno točko. Na vrsto je prišla igra »Vozel« in vasovanje ob spremljavi harmonike. Pri tem je sledovalo deset mladičev in mladincev, ki so se redno udeleževali vaj. Za vajgle so jim bili lanski igralci in pevci, ki se niso strašili vaj tudi čez polnoč. Sklenili smo, da bomo imeli premiero v januarju. Toda vmes je prišla novoletna jelka. Mladina se je nanjo dostojno pripravila in preskrbelo veselje najmlajšim. Prireditve smo moralni prenesti na februar. Upali smo, da bomo istočasno praznovali elektrifikacijo vasi, toda prehiteli smo jih. Prejšnjo nedeljo popoldne so se začeli ljudje iz naše in sosednje vasi kar grmatiti v soli. V pičli četrt ure je bil razred nabito poln (nad 200 ljudi). Marsikdo bi že rad videl, kako bodo igrali Krkačani, toda prostora ni bilo več. Upamo, da bodo bolj srečni, ko bomo imeli dvoranje. Za obiska lahko sklepamo, da se ljudje zanimajo za kulturne prireditve in da priznavajo igralcev trud. Kako so pevci in igralci opravili svojo nalogo, ne bom posebej razpravljaj, omenim le toliko, da so se vsi dobro obnesli posebno pa Bojka, ki je bila v kritiki izpuščena. Pri vseh smo lahko opazili tisto živahnost in vedrost, ki je potrebna igralcu za take vloge. Kako so se igralci veselili uspeha, je težko opisati. Polni dušenja so sklenili, da bodo z igro in petjem gostovali po bližnjih vasih na zahtevo vaščanov pa bomo ponovili tudi igro iz lanske sezone »Razvalino živiljenja«. To pa je letošnjo sezono ni dovolj. Folklorna skupina se že pridno pripravlja in igralska družina si je že izbrala novo igro. Omeniti moram še, da je Zvezda prosvetnih društev podarila našemu društvu klavir, za kar si ji iskreno zahvaljujemo. Tako bomo lahko ustanovili pevski zbor.

Steven

PACIENTI BOLNICE V SENOŽECAH SKRBIVO TUDI ZA PROSVETNO KULTURNO DELO NA VASI

Pacienti in osebje bolnice TBC v Senožečah so v nedeljo priredili v vasi nastop z dvema igrami »Dva lopova« in »Gumbi«. Pacienti iz raznih krajev naše domovine, ki se zdravijo v senožeški bolnici izkoristijo svoj prosti čas s tem, da skrbijo za razvedrilo tudi vaščanom. Vaščani so pacientom za to zelo hvaležni, kar priča tudi lepa udeležba pri nedeljskem nastopu. Obe igri kot tudi skeči so gledalce zavabili s prijetnim humorjem.

TURISTIČNI VESTNIK

Turistična zveza Slovenije je začela letos izdajati svoje glasilo, v katerem bodo našli vse, ki se kakorkoli ukvarjajo s turizmom, veliko gradiva in vesti. Poleg posameznih člankov in aktualnosti v turizmu primaš Vestnik razen drobiž in v poslovnom delu razne vesti, navodila in pozive. Vestnik ureja uredniški odbor, odgovorni urednik pa je Joško Sotler. Naročite ga lahko v Ljubljani, Tomšičeva ulica 7.

DEDIJEROV

„Življenjepis Maršala Tita“ v slovenščini

Pri Cankarjevi založbi bo v kratkem izšel »Življenjepis maršala Titata«, ki ga je napisal Vladimir Dedijer. Knjiga je izšla v nekaj svetovnih jezikih in je v svetu naletela na krasen sprejem, obenem pa je vzbudila najpohvalnejše komentarje v kulturnih še posebno pa v političnih krogih.

Knjiga je razdeljena na dvajset poglavij: 1. Kumrovec v Hrvatskem Zagorju, 2. Obrt v Sisku, odhod v tujino, 3. Prva svetovna vojna in jetništvo v Rusiji, 4. V novi državi, 5. Vas Veliko Trojstvo, 6. Ladjevnačica v Kraljevici, 7. Sodna razprava v Ogulinu, 8. Sekretar mestnega komiteja, 9. Bombaški proces, 10. Jetnik štev. 483, 11. Znova v svobodi, 12. Borba za Partijo, 13. Sekretar CK KPJ, 14. Vstaja ju-

goslovenskih narodov, 15. Brez vaskršne pomoči, 16. Veselje in žalost zmage, 17. V ognju socialistične prakse, 18. Zavratni udarec, 19. Dvoje pojmovan, 20. Zastava socializma je rešena.

V slovenščini bo knjiga izšla, kadar računa založba, v drugi polovici aprila, v slovenski izdaji bo obsegala nad 600 strani in približno 40 slik v posebni prilogi. Za knjigo je že razpisana subskripcija in jo lahko naročite v vsemi knjigarni.

Vladimir Dedijer, pisec knjige »Življenjepis maršala Titata«, je postal del honorarja kot podpora za gledališče Slovenskega Primorja v znesku 70.000 din, za kar se mu uprava iskreno zahvaljuje.

NOVI FILMI

USTRELJEN ZJUTRAJ

Proizvodnja: Société Méditerranéenne.

Režija: André Haguett.

Igrajo: Rennée Saint-Cyr, Franck Villard, Howard Vernon in Georges Galie.

Francoska filmska igralka Reunée Saint-Cyr si je s filmom »Ustreljen zjutraj«, v katerem je odlično podala glavno vlogo, pridobila velik slovenski uspeh filma.

Tema filma sloni na šponzari v prvi svetovni vojni. Von Pennwitz da ustreliti leta 1918 svojega podrejenega uslužbenca Rudolfa.

S tem si nakoplje sovraštvo Rudol-

fove žene, ki iz maščevanja do Von Pennwitzu stopi prostovoljno v francosko obveščevalno službo. V svojem protihranju delovanju grebe vedno globlje v izdajstvo, ko na nekem potovanju sreča svojega moža živega. Ta ji obrazloži, da je bilo njegova ustrelitev samo navidezna, da bi tem zmedli načrte francoski obveščevalni službi.

Zakonca, da bi se izvlekla iz tega nerodnega položaja, skleneta, da Florence preneha s svojim zločinskim delom in zbeži v Švico, kjer jo bo mož po končani vojni dohitel.

Scenarij za film so izdelali po romanu Maurice Decobreja, ni pa, kot pričakovano, uspel, tako da film uvrščajo le med povprečne iz francoske produkcije.

Odlika filma, poleg že omenjene glavne vloge, sloni predvsem na lepih fotografijah.

Prizor iz filma »Ustreljen zjutraj«

Kaj je pokazala analiza zemlje na Krasu

Ko kmetovalec gnojijo svojo zemljo z raznimi umetnimi gnojili, se jim mnogokrat dogodi, da ne dosežejo zaželeno količino pridelkov. Dogaja se tudi, da včasih zadenejo prav gnojilo, ali pravo količino in o pravem času, pa spet ne znajo tega izkoristiti za vsako posamezno kulturno. O pravilni uporabi umetnih gnojil pišejo naše najraznovrstnejše knjige, pa tudi na tem mestu bomo že o tem pisali. Ker pa je za pravilno uporabo umetnih gnojil ter hlevskega gnoja bistvenega pomena kemična preiskava zemlje (analiza zemlje), bomo o tem povedali nekaj besed:

Pri uporabi hlevskega gnoja ter umetnih gnojil moramo najprej vedeti, katera umetna gnojila, ali bolje rečeno, katera elemente (dušik, fosfor, kalij) potrebujejo posamezne kulture. Na drugi strani pa moramo tudi vedeti, katerih elementov je v zemljji najmanj, da jih lahko dodajamo z umetnimi gnojili. Vse to pa nam pove kemični pregled zemlje. V ta namen izkopljemo navadno do pol metra globoko jamo, če pa gre za analizo vinogradniškega ali sadnegra zemljišča, pa še malo globje (do 80 cm). Nato vzamemo nekaj zemlje do globine 25–30 cm iz ornegra zemljišča, pa še malo globje do 40 cm. Teh vzorcev lahko vzamemo več z ene in iste njive, jih med seboj zmesimo in dobimo na ta način povprečne vzorce za njivo. Drugi vzorec vzamemo na njivi v globini od 25–40 cm, na zemljišču za vinograd ali sadovnjak pa v globini 40–80 cm, ker smo že prej vzel iz globine 40 cm. S prvim vzorcem bomo ugotovili, kakšna je zemlja in kako je založena z raznimi elementi v globini, v kateri je razvitih največ korenin, ki srkajo hranične snovi. Drugi vzorec nam bo pojasnil, kakšne elemente vsebuje druga, bolj mrtva plast zemlje, videli bomo pa tudi, če se vanjo izpirajo elementi iz gorjih plasti. Če pa nam analiza pokaze, da se nahajajo v tej globini potrebeni elementi za rastline, je dobro to zemljo postopoma, vsako drugo ali tretje leto nekoliko globlje preorati in na ta način spraviti elemente v višje plasti. Postopoma pa orjemo zato, da ne spravimo preveč mrtve zemlje na površje, ker je ne moremo izboljšati z navadnimi količinami hlevskega gnoja.

Naši vzorce na Krasu smo vzel iz globine 35–40 cm. Jemali smo jih na področju Tomaja, in sicer v nji večji dolini, iz vinograda v bregu in z njive v kraški dolini. Ta analiza in z njo navodila za gnojenje pa seveda ne veljajo za ves Kras, ker je razliko lahko opaziti že pri dveh sosednjih njivah, zaradi česar je potrebno tudi različno gnojenje. Okvirni sestav zemlje pa vsekakor velja za večje področje in s tem tudi navdih.

Strokovna kemična analiza pravi, da je kraška zemlja več ali manj degradirana in se nagiba k šibki kislosti. Preeč kisla je zemlja v večji dolini, še bolj pa zemlja v malih kraških dolinici. Da se tla izboljšajo, je potrebna neutralizacija kislin, kar dosežemo z apnenjem zemlje. Predlagane so naslednje količine apna: na njivi v večji dolini do 4,5 stotov drobno zmlečega apneca (CaCO_3) ali 2,5 stotov živega apna na ha. Za druge vzorce, to je vinograd v bregu,

veljajo iste količine apna. Pri tretem vzorecu, pri katerem je kislota večja, pa moramo vzet do 12 stotov drobnega apneca ali pa 6,5 stotov živega apna (CaO) na 1 ha. S predom lahko uporabljamo tudi apneni pesek ali pa apneni mulj, ki nastaja kot odpadek pri sladkorni industriji. Brali ste že martsikje, da prava količina apna zelo izboljša zemljo. Ker poveča v njej delovanje talnih bakterij, postane zemlja rahlejska, korenine v njej se laže razvijajo in zarađeni tega obilneje črpajo snovi iz talnih hraničnih zalog.

USPEHI PREISKOVANJA

Klasifikacija tal	I.	II.	III.
Reakeija (Ph)	5,8	4,6	5,4
Humus	5,77%	5,21%	5,99%
Apno (CaO)	0,62%	0,17%	0,31%
Celotni fosforjev oksid (P_2O_5)	0,01%	0,01%	0,01%
Celotni kalijev oksid (K_2O)	0,20%	0,13%	0,13%
Hidrolitična kislota (v 1)	0,96	0,96	2,67
Stopnja nasičenosti (v %)	84,32%	84,11%	67,07%

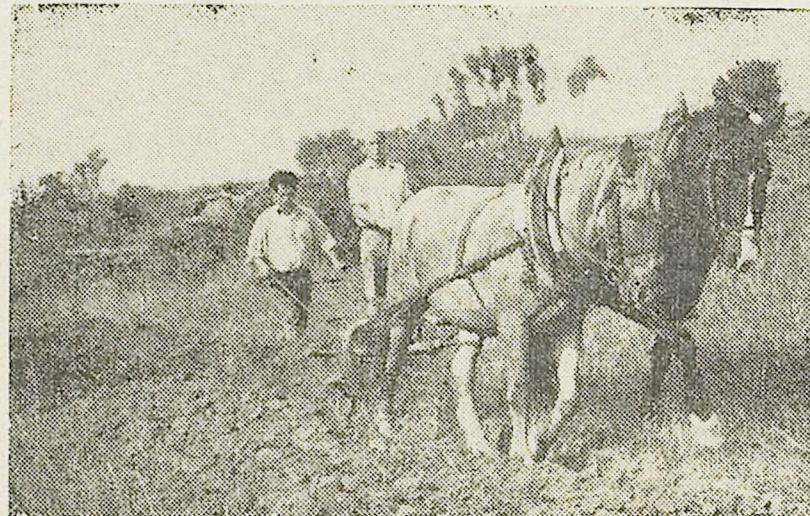
O p o m b a : Največ kultur najbolje uspeva pri 6 do 7 Ph reakcije zemlje. Normalno imajo zemlje 0,15 do 0,20% skupnega fosforja.

Iz navedenih analiznih podatkov je razvidno, da so kraška tla, iz katerih so bili vzieti vzoreci, precej založena s humusom, to pa zaradi tega, ker je treba kraško zemljo temeljito

za ves Kras. Vsi trije vsebujejo kmaj 0,51% fosforja. To je tako majhna količina, da komaj zadostuje za najskromnejše pridelke. Če pa hočemo, da nam bo zemlja dobro rodila, jo moramo izdatno gnojiti s fosforjem. Sam hlevski gnoj na tej zemlji ne zadostuje, pa če gnojimo njivske ali vinogradniške kulture. Kot fosforno umetno gnojilo prihaja prvenstveno v poštev superfosfat, in to najmanj 300 kg na 1 ha. Poleg superfosfata je dobro gnojiti tudi z razklenjenim kostnou moko, ki zemlji dalj časa ohranja fosfor. Navadno fosfor-

no umetno gnojilo uporabljamo v jeseni; ker pa gre tu za šibko kislata, bo to gnojilo verjetno bolj učinkovalo, če ga rabimo spomlad.

Kmetovalec na Krasu se lahko teh navodil deloma poslužijo, priporočamo pa, da še naprej preizkušajo raznemu umetnu gnojilo na posameznih njivah. Pri tem je treba upoštevati,

Za koruzo in krompir orjejo

gnojiti s hlevskim gnojem, da na njej sploh uspevajo kulture. Dušika analiza ni določala, toda v glavnem ga vsebuje humus. S tem pa seveda še ni rečeno, da lahko humus v celoti nadomešča dušičenato hrano in da je dušica dovolj na Krasu. Humus je lahko nastal deloma naravnim potom in je verjetno v takem stanju, da se počasi razkraja in ne daje rastlinam dovolj dušičenate hrane. V tem primeru bi bilo dobro gnojiti tudi z duščnatimi umetnimi gnojili, in sicer pred setvijo z apnenim dušikom, ali pa pozneje v obrokih s čilskim solitrom.

Tudi s skupnim kalijem je zemlja priljubno založena, vsaj za dosego srednjih pridelkov. V našem primeru bi bilo potrebno dodatno gnojiti vinograd ter malo dolinico, in sicer 100–200 kg kalijeve soli na 1 ha. Vsi trije vzoreci so izredno slabo založeni s fosforjem (s fosforjevim oksidom (P_2O_5)), kar verjetno velja

katera umetna gnojila so potrebna za različne kulture. Žavedati se moramo, da odvzemamo vsako leto zemlji obenem s pridelki tudi mnogo raznih snovi, ki jih moramo vrniti s hlevskim gnojem in umetnimi gnojili.

Vzorce za analizo zemlje bomo letos preiskali še na raznih področjih Krasa, Brkinov in Istre. O tem bomo obveščali kmetovalece ter jim dajali praktična navodila za gnojenje zemlje. Takšne analize so sicer precej drage; če pa bi želel kak kmetovalec ali KZ vendarle dati zemljo v kemično preiskavo, velja zanje tole navodilo:

Poleg vzorca, ki naj obsegata 1 kg prsti (v gruščatem ali prodnatem svetu 1,5 kg), je treba navesti tudi točen naslov, velikost zemljišča, prejšnjo uporabo, sedanje izkorisčanje in bodoče namene z zemljiščem. Navesti je treba tudi položaj, lego zemljišča, vrsto tal, globino mrtvice, oskrbova-

ljenje in podrobne podatke o zemljepisnih koordinatah.

Navedene podatke v vzoreci je treba poslati na pedološki institut kmetijskega znanstvenega zavoda v Ljubljani. V kratkem pa bo pričel analizirati tudi podobni institut v Kopru in bodo kmetovaleci lahko posiljali vzorce tja.

KMETIJSKE

ZANIMIVOSTI

VINSKI PRIDELEK V NEMČIJI je lani znašal 2.713 milijona hektolitrov vina. Prejšnja leta pa je bila letina še slabša.

xxx

nejših krajih. Tudi odkupne cene za živilo so se v januarju precej zvišale.

xxx

V FRANCIJI PRIDELEJUJO RIŽ. Tega so se spomnili v zadnji vojni. Sedaj imajo z rižem zasejanih 20.000 ha in ga pridelajo do 1 milijon stotov na leto.

xxx

LOTOS STAR 2.000 LET. V Hamburgu bo letos v aprili velika mednarodna vrtmarska razstava. Največja zanimivost te razstave bo najstarejši lotosov cvet. Seme tega lotosa je našel v globini tri in pol metra pod zemljoi, ko so izkopavali čoln iz neolitske dobe, japonski strokovnjak za rože dr. Ichire Ohga. Ocenil je, da je to seme staro 2.000 let. Dal ga je v vodo in po enoletnem natančnem opazovanju je lahko ugotovil, da je seme vzklido in danes je prekrasen lotosov cvet.

Da bo zemlja dala dobre pridelke

Letošnja zima je z mrzlimi dnevi in zmrzljavo vplivala na zemljo, da je lahka in rahla za obdelovanje. Vsi ki zemljo obdelujejo, so zadovoljni in upajo, da je zmrzal uničila tudi številne škodljivice in drugo gozlen, ki že več let povzročajo občutno škodo na pridelkih in sadju.

Lepo in ugodno vreme je kmetom kot nalači pripomoglo, da so obdelati tudi take površine zemlje, ki je bila že več let zapuščena. Veliko so jim pri tem pripomogli traktorji, ki se jih bolj poslužujejo. Te dni se z njiv sliši značilno brnenje traktorjev, ki globoko orjejo za krompir in kruško.

V sončnih legah je zgodnji grah že izkalil. Ozimna žita so se že prebudi in pobarvala njive z zeleno barvo.

Želja vseh je, da bi sončno vreme trajalo še nekaj dni, nato pa, da bi prišel lahak in gorak pomladni dež, ki bi zbudil rast po njivah in travnikih. Vsekakor do sedaj vsi znaki kažejo, da bo letosna pomlad ugodnejša, kot sta bili že dve zaporedna godin.

KREDITI ZA GRADNJO ZADRUŽNIH DOMOV V KOPRSKEM OKRAJU

Člani odbora za gradnjo zadružnih domov v koprskem okraju so sklenili, da bodo razdelili kmetijski zadrugam prvi obrok iz sredstev za gradnjo zadružnih domov. V ta namen je na razpolago 10 milijonov dinarjev iz proračuna okrajnega ljudskega odbora, 20 milijonov dinarjev pa iz dolgoročnega kredita glavne zadržne zveze Slovenije.

Prvih 8 milijonov dinarjev bodo prejeli zadruge po predložitvi predračuna, in sicer dve tretjini predložene zneska iz kredita, eno tretjino pa iz dotacij. Za kredite in dotacije pride v poštev 10 kmetijskih zadruž, kjer gradijo zadružne domove.

Naslednji dan so že dohiteli vojake. Alkade je predstavil Howarda častniku kot pravnega lastnika in zavojev in Howard je dobil brez nadaljnega dovoljenja, da sme bandite izprashi. Kako so Dobbsa umorili, ga ni zanimalo, ker mu je alkade že vse o tem povedal. Hotel je le vedeti, kje so vrečice.

»Vrečice?« je vprašal Miguel. »Ah, da, tiste male vrečice smo vse iztresli. V njih je bil samo pesek, da bi bile kože teže.«

»Kje pa ste iztresli vrečice?« je vprašal Howard.

Miguel se je zasmjal. »Kaj vem? Nekje v grmičevju. Eno vrečico tu, drugo tam. Bila je tema. Potem smo v noči koraljali dalje, da bi čimprej kam prišli. Tam, kjer smo vrečice izpraznili, nismo postavili nikakega križa. Saj je povsod dovolj peska. Treba se vam je le pripogniti. In če hočete imeti prav pesek, ki sta ga morda potrebovali za preizkusno, potem ne verjamem, da boste le zrnce od njega našli. Predzadnjo noč je bil strašen vihar. Ta je vse odpahl, četudi bi vedel, kje smo vrečice izpraznili. Saj bi vam za vrečico tobaka sicer rad povedal. Toda ne vem in tako si tobaka ne bom zasluzil.«

Howard ni vedel, kaj naj reče. Vse, kar je mogel izraziti in napraviti, je bilo, da se je tako zasmjal, da so se tudi ostali možje in vojaki moralni smejati, čeprav niso vedeli, v čem je bil dovitip. Toda smeh je zvenel tako zdravo, da se mu nihče ni mogel ubraniti.

Howard je vrgel roparjem vrečico tobaka, se zahvalil častniku, se poslovil od njega in zopet odjezdil s svojimi prijatelji.

»Well, my boy,« je reklo Howard, ko je sedel na rob ležišča, ki je na njem ležal Curtin. »Zlato je zopet odšlo, od koder

B. TRAVEN

Zaklad

SIERRE MADRE

KONEC

»Ne, dragi prijatelj, vest kar pusti. Jaz ne verjamem vanjo. Sedaj nam mora biti samo za to mar, kako bova fantu plen zopet izmakinila.«

Howard je hotel sedaj takoj odjezditi v Durango, da bi Dobbsa še dobil ali pa da bi ga dobil vsaj v Tampicu, preden bi izginil iz dežele. Curtin naj bi ostal še v vasi, dokler bi ne

zgodil, da je hotel sedaj takoj odjezdil z njim.

Ko je Howard gostiteljem pojasnil, da se mora sedaj pobrigati za svoje blago, ker leži Curtin bolan, so mu pritrdili, da mora odpotovati, čeprav so ga neradi tako hitro izpustili. Drugo jutro je bil Howard že pripravljen na odhod v Durango. Toda indijanski prijatelji ga niso hoteli pustiti oditi samega. Hoteli so ga sprempljati, da bi tudi prav gotovo prispel v mesto in bi ga ne zadela podobna usoda kakor njegovega tovarisa Curtina. Zato so vsi odjezdili z njim.

Prispeli so pravkar do sosednje vasi, ko so srečali Indijance, ki jih je vodil alkade in ki so vodili osle in tovore k Howardu.

»Kje pa je vaš senyor Dobbs, Amerikanec, ki bi naj prišel to karavano v Durango?« je vprašal Howard, ko se je ozrl in ni nikjer našel Dobbsa.

»Ubit je,« je reklo alkade mirno.

»Ubit? Kdo ga pa je?« Howard je reklo to povsem mehanično.

»Trije roparji, ki so jih včeraj vojaki odpeljali.«

Howard se je ozrl na zavoje in zazdeli so se mu čudno majhni. Skočil je k njim in odvezal enega izmed svojih zavojev. Vse kože so bile sicer v njem, a vrečice ni bilo.

»Roparje moramo dohititi,« je zaklical, »moram jih nekaj vprašati.«

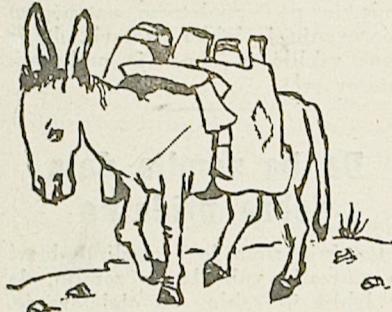
Spremljevaleci so bili s tem kar zadovoljni. Karavano so odvezli v vas, kjer je ležal Curtin. Ostali možje pa so odjezili po najbližjih poteh za vojake.

Vojaki niso posebno hiteli. Na takih patruljah so zmeraj še obiskali naselbine, ki so lež

Neumni osel

Ljudje imajo mnogo predvodov. O ljudeh in o živalih sodijo nepravilno in krivčno in radi nesmiselno ponavljajo slabe in krive sodbe drugih ljudi. Tako ne slišimo govoriti drugače kakor o selu neumnik. In o selu velja tako, nekako za zgled neumnega bitja. Pa vendar o selu ni samo dobrohotna žival, ampak je prav tako moder in pameten kakor vse druge živali. Čujmo tole prigođo!

V naselbini pri Madridu na Španskem je spravljal kmet dolga leta v mesto mleko, in sicer — na oslovem hrbitu. Pot sta prehodila z oslom vsak dan v letu in ob istem dnevnem času. Nekoč pa je kmet zbolel in ni mogel z oslom v mesto. Domisil se je, da bi mogel oddajo mleka oskrbeti o selu sam. Dal je živali na hrbot običajni tovor, na komat pa pritrdil oslu listek, na katerega je napisal, da prosi, naj

si od osla vzamejo mleko odjemalcji sami. Potrepljal je osla še po hrbitu in žival je mirno odkljusala po zmani poti... Ko je kmet

Zgodba o dveh zdravnikih

(poslat Grbec Darij, učenec Osemletne šole, Korte)

Zivila sta zdravnika. Bila sta najboljša zdravnika za oči na svetu. Prvi vpraša drugega:

»No, kaj pa znaš vse zdraviti?«

Drugi mu odgovori: »Vse bolezni na svetu!«

Zasmeje se prvi rekoč: »Tega prav gotovo ne znaš, kar znam jaz! Iztaknem ti oči, pa ti jih spet postavim v glavo in vidi boš kot prej! Ker mu drugi ni hotel verjeti mu je prvi dokazal. Res je storil tako. Ko je bilo delo opravljeno, vpraša prvi drugega:

»Kako se kaj počutiš?«

»Dobro, še bolje kot prej! Toda kaj takega bi znal storiti tudi jaz! Naj poskusim!«

»Velja!«

In res je drugi zdravnik tako storil. Toda zgodila se je nesreča. Ko mu je iztaknil oči, jih je postavil na mizo. Prišla pa je macka in odnesla eno oko. V zadregi ni vedel, kaj naj napravi. Pa se spomni koze Belke v hlevu. Takoj stee v hlev, ubije kozo ter postavi prijatelju v glavo kozje oko namesto pravega. Posrečilo se mu je. Ko je delo končal, ga vpraša: »Kako se kaj počutiš?«

»Prav dobro,« mu odgovori prvi zdravnik, »samo levo oko mi zmeraj sili v zelenjavu!«

ozdravil in se spet pripeljal z oslom v mesto, je slišal o pametni živali samo pohvalo. Osel je prihajal zmeraj o pravem času in se ustavljal povsod tam, kjer so običajno jemali od kmeta mleko. V neki hiši so kmetu celo pripravili, da niso bili takoj pripravljeni vzeti mleko z oslovega hrbita, pa je postal dolgouhi nosač nepotrežljiv: z gobcem je potegnil za vrvičo pri zvoncu, ki ga je nosil, in tako priklical svoje ali bolje gospodarjevem odjemalcem.

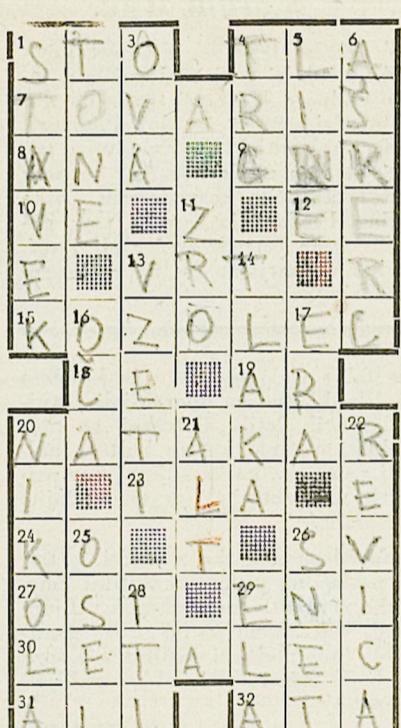
Ne sodimo ne ljudi in živali po predvodnikih, ampak preiščimo vedno vsak primer in našli bomo, da so pogosto preprosti ljudje in zaničevane živali boljši od tistih, o katerih gre po deželi najboljši glas.

Potem je osel vsak dan kar sam nosil mleko v mesto.

Križanka

Vodoravno: 1) število, 4) del sobe, 7) slovenski ilustrirani tednik, prijatelj, 8) žensko ime, 9) pripadnik Slovanov, 10) osebni zaimek množine, 12) dva enaka samoglasnika, 13) s plotom ograjeno zemljišče, 15) gospodarsko poslopje za seno, 18) veznik, 19) ploskovna mera, 20) uslužbenec v javnih lokalih, 23) vrsta zemlje, 24) časovni veznik, 26) kratica v mnogih zemljepisnih imenih, 27) del kolesa, množina, 29) nedolčni zaimek, 30) pilot, vodja letala, 31) podredni veznik, 32) oče.

Napovično: 1) več besed s podvodom, 2) moško ime, 3) srbohrvatski kazalni zaimek, 4) naselje, ki je večje od vasi, 5) italijanske denarne enote, 6) slovenski pesnik (Anton), 11) oblika glagola zreti, 13) prisvojiti si, ukrasti, 14) delo, ki so ga morali opraviti tlačani, 16) oče po kmečku, 17) doba, vek, 20) ime slavnega slovanskega izumitelja na polju elektrotehnike (Tesla), 21) pevski glas, 22) sirota (pomanjševalnica), 25) domača žival, 26) plesniva smet, 28) premikati se, 29) žensko ime.

LENTOV LENČ:

Majdine skrbi

Danes je Majdi — joj — punčka zbolela, tri polne dni že ni pila, ne jela. Nujno poklicati mora zdravniška; pregleda, preišče takoj naj bolnika!

Zdravnik je pritekel, tako je povedal: »Želodček, srec sem in pljuča pregledal. Bolezen ni huda, pa vendar vse leto ho morala punčka držati dijetu!«

Vsak dan po obedu naj punčka počiva, redno ušesa in vrat si umiva, kadar h kosilu pokliče jo mama, roke naj pred jedjo umije si sama!

Vsako naj jutro in — preden gre spati zobke umiva — potem se ni batí, bolezen tako bo prav hitro minila, vendar pokličite me, če spet bo sila!«

Majdina punčka — zdaj skozi vse leto držati bo morala strogo dijetu. Da ne zbolite še vi, Cicibani, umivajte roke in zobke si sami!

Lešniki

123) Hiša polna je jedi toda vrat nikoder ni.

125) Črnolasa deklica tisoč biserov imela; zlatolasa deklica bisere ji vse je vzela.

126) Štiri luknje — dober stan; nosiš rad me slednji dan.

127) Hiša jo rišejo, drevje jo riše, sonce zakrije se, vse se izbriše.

REŠITEV UGANKI IZ PREDZADNJE STEVILKE

LESNIKI: 117) krof, pustni krap, 118) burja, 119) mraz.

STOPNICE: 1) o, 2) po, 3) top, 4) plot, 5) topla, 6) lopata.

Posta strica Mihe

Med številnimi pisemci, ki sem jih prejel zadnje čase in ki potrežljivo čakajo v mojem predalu, so bila tudi tale pisemca, ki jih bom danes objavil. Iz lege planinskega kraja Bovca se mi je oglasila nova malá prijateljica Magda Stres, dijakinja 1. razreda gimnazije. Ljuba Magda, praviš, da se mi bo čudno zdelo, ker mi pišeš. O, prav nič čudno se mi ne zdi! Se prav vesel sem! Saj smojo v našem kotičku dopisovati prav vsi pionirji in pionirke iz naše lepe Slovenije! Le še kaj se mi oglaši, Magda! Pa kaj lepega mi napiši!

Iz Velikega Otoka pri Postojni pa mi je spet pisal, veste kdo, dragi mali prijatelji? Naš stari znanec — Marko Vilhar! Poglejte, kako lepo je Marko opisal svoj rojstni kraj!

Moja rojstna vasica Veliki Otok je oddaljena od Postojne nekaj več kot en kilometr. Leži na prometni cesti Postojna-Bukovje. Blizu vasi je znana Postojnska jama, a tudi mi imamo lepo Otoško jamo, oddaljeno dobra dva kilometra od Velikega Otoka. Med Velikim Otokom in Zagonom se odcepila osem kilometrov dolga cesta proti Pivki jami. Tu imamo zelo lep razgled v globino, v katero se pride po 365 stopnicah. Blizu glavne ceste je tu di Betalov spodmol, znan po zgodovinskih najdiščih. Kdor potuje proti Pivki jami, sreča lep Magdalenski grič.

No, ljubi Marko, iz Tvojega opisa Velikega Otoka in okolice smo vsi spoznali, da je to res lep kraj in prav gotovo bi ga vsak od naših malih bralcev rad videl! Če se pa jaz kdaj podam v vaše lepe kraje, me boš peljal v Otoško jamo? Kaj praviš, Marko? No, za danes bodi prav lepo pozdravljen, pa še kaj se mi oglaši! Pa vse ostale velikoostiske pionirje in pionirke mi ne pozabi pozdraviti!

Tudi naša stará znanka iz Šmihela pod Nanosom, Bruna Klanšek, se je spet oglašila! Ljuba Bruna, prav vesel sem, da Ti ugaja darlice, ki sem Ti ga poslal v nagradu! Veš, da sem si kar mislil, da rada poješ, saj so pod Nanosom doma sami dobré pecvi! No, le rada prepevaj, draga Bruna, saj sama veš, da »kjer je pesem doma, tam ni žlosti in jeze!« Pa še kaj se mi oglaši, Bruna!

Zdaj pa si oglejmo, kaj nam je lepega napisal naš novi znanec iz Studenega pri Postojni, Zdenko Furlan, učenec V. razreda osn. šole!

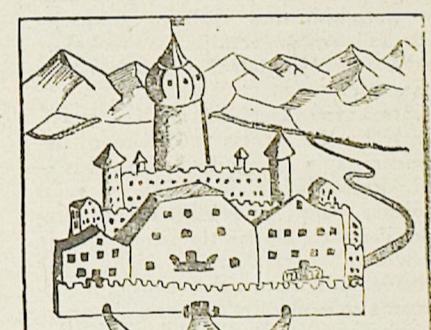
Dragi stric Miha, že dolgo se pripravljam, da napišem pismo in ga pošljam Tebi. No, dobro voljo sem imel danes! Sedel sem za mizo in začel pisati tole pismo. In obljubljam Ti, da ne bom pozabil pisati še kdaj drugič. Gledal bom, da se bom večkrat oglašil v našem »Jadrancu«. Boš videl, da držim besedo! Ti ne veš, kako bi bil jaz vesel, ko bi zagledal svoje pismo objavljeno v časopisu. Vsek petek komaj čakam, da pride »Slovenski Jadranc« in ga z veseljem preberem. Ko odprom »Jadranc«, in zagledam tam naslikanega strica Miha, se takoj

lotim branja pionirskih pisem in rešujem uganke. Sedaj pa končam svoje pismo in Te prav lepo pozdravljam!

Tako, ljubi Zdenko, vidiš, danes se Ti je želja izpolnila! Svoje pisemce zdaj lahko bereš natiskano! Upain, da boš svojo obljubo res držal in se mi boš res še kdaj oglašil! Lepo pozdravljen, ljubi Zdenko, pa ostale studenške pionirje in pionirke lepo pozdravi v imenu strica Miha!

MLADIM UGANKARJEM

Pa si oglejmo zdaj, kako so reševali uganke naši mali ugankarji! Vse uganke iz predzadnje številke Slovenskega Jadrana so pravilno rešili naslednji pionirji in pionirke: Klemen Dušan iz Gorenjega pri Postojni, Rupnik Alberta iz Strmice pri Postojni, Marjanca Turk iz Hruševja, Krajne Vanda iz Brestanice, Vilhar Marko iz Pivke, Blažek Mihuela iz Hruševja, Dolenc Marjanca iz Postojne, Zalar Francka iz Cajnarjev, Turk Bojan iz Postojne in Milena Fuks iz Nabrežine. Naslednji pionirji so sicer pravilno rešili »Stopnice«, pri 117. Lesniku pa so se malce zmotili. Dejali so, da se rešitev glasi: prasič. Sicer je tu di ta rešitev po svoje duhovita, toda čisto pravilna ni. Tako so rešili: Komovec Marica, Modic Metoda, Belčič Valči iz Planine pri Rakovici in še ena pionirka iz Planine, ki se je pozabila podpisati. Mihalčič Evgen iz Velikega Otoka pri Postojni je pravilno rešil Lesnike, zmotil pa se je pri »Stopnicah«. Samo rešitev Lesnika so mi poslali: Baumann Serafin iz Postojne, Klanšek Bruna iz Šmihela pod Nanosom in Bečaj Jožica iz Cajnarjev. Veste, kdo pa je bil srečen izbranec botre Šreče? Topot so bili izbrane: Klemen Dušan iz Gorenjega, Kranje Vanda iz Brestanice in Dolenc Marjanca iz Postojne. Vsi trije prejmejo v kratkem po pošti lepo darlice! No, mali ugankarji, ste si ogledali današnje uganke? Želim vam pri reševanju veliko uspeha in vas prav lepo pozdravljam vaš stric Miha

Narisan Šavli Radko, Zatolmin

je prišlo. Ti sijajni lopovi so ga smatrali za pesek, s katerim smo nameravali kupe kož v mestu pri tehtanju kož oslepariti. In te ovčice so ves pesek iztresle. Kje, tega ne vedo več, ker je bila tema. In razen tega je vihar v poprejšnji noči tudi opravil svoje. Za vrečico tobaka bi dobil sedaj vse zlato, ki smo zanj deset mesecov garali.

In začel se je smejeti, da ga je kar zvijalo, ker ga je od smeja bolel trebuh.

Le kako se moreš smejeti, to mi je povsem in popolnoma nerazumljivo,« je reklo na pol jezno Curtin.

»Tega ne razumem,« je reklo Howard in se še bolj smejal.

»Če se ne smejiš, dokler ne počiš, potem ne veš, kaj je dober dovitip, in prav žal mi je zate. Ta dovitip je vreden deset mesecnega dela!«

In smejal se je, da so mu solze oblike lica. »Mene so nopravili za čudežnega doktorja,« je moketal stari med smehom, vin ozdravil sem brez zdravil več ljudi kakor najboljši zdravnik v Chicagu. Ti si bil dvakrat ustreljen in še zmeraj živis in dobrí Dobbs je tako docela izgubil glavo, da je niti sam ne more več najti. In vse to za zlato, ki je najino in ki o njem nihče ne ve, kje je, in ki je eonejše kakor vrečica tobaka za pet in trideset centarov.«

Sedaj se je začel tudi Curtin smejeti in je skoroda prav tako močno bušil v smeh kakor stari. Toda Howard mu je položil roko na usta: »Ne tako glasno, fant, sicer ti počiš leva pljuča. Ta pa moraš imeti, sicer ne dosegva v Tampico. Z željeno itak ne bo nič. Jezditi bova morala na oslih; tiste osle, kaj jih ne bova potrebovala za jezo, bova pa pač morala pro-

dati, da bova imela vsaj tortile in frijole — midva milijonarja, kakov sva!«

»Kaj pa naj sedaj počneva?« je vprašal čez nekaj časa Howard. »Premišljujem že, ali naj se ne naselim za stalno tu kot zdravnik. Pa bova skupaj delala. Saj itak sam vsega ne zmorem. Potrebujem pomočnika in ti bom razložil svoje recepte. So prav dobré, toliko ti že, lahko rečem.«

Ko je začel Howard zavije vsakega posebej preiskovati, je našel neki zavoj, ki so bile v njem še vse vrečice. Morda jih niso opazili ali pa je bil tisti ropar, ki si je zavoj prilastil, prelen, da bi vse zavojne razvezal, ker je menil, da se da to tudi pozneje opraviti, ko se jim ne bo več tako mudilo.

»To bo prav zadoščalo za — za kaj?« je reklo Howard.

»S kinom pač ne bo nič?« je vprašal Curtin.

»Zanj bi ne zadoščalo. Toda mislim, da bi se dala urediti majhna delikatesna in konzervna prodajalna?«

»Kje? V Tampici?« Curtin se je na pol dvignil.

»Kajpak. Kje pa misliš?« je odvrnil Howard.

»Toda poslednji mesec, ko smo bili v Tampicu, so tri večike delikatesne prodajalne v teka šestih tednov propadle.« Curtin je menil, da je treba starega ma to opozoriti.

»To je res,« je reklo Howard. »Toda to je bilo pred dvajsetimi meseci. Sedaj se je gotovo že kaj izboljšalo. Človek mora vendar zaupati tudi nekoliko sreči.«

Curtin je za hip premišljeval in potem rekel: »Morda pa je vendar tvoj prvi predlog boljši. Poizkusiva najprej za nekaj časa z zdravilstvom, potem bova vsaj imela jesti in kje stanovati. Ali bova imela to tudi pri delikatesah, še ne vem prav.«

»Toda, človek, saj imaš tedaj vendar vse na razpolago. Vzameš samo odpiralec za konzerve, odpreš eno ali pa tudi dve konzerve, če ti tekne.«

»Well in lepo. Toda najprej mi

NASJE žene

Naj žive naše hrabre borke, naj žive matere in vdove padlih partizanov, naj žive naše delavke, zadružnice, kmetice, izobraženke in vse delovne žene, ki vztrajno in zavedno grade našo socialistično domovino. Naj žive napredne žene vsega sveta, ki se bore za zmago socializma in za pravičen mir na svetu!

DRAGICA PRELEC IZ ŠMARJ

Dogovorili smo se, da bomo za Osmi marec pisali o naših ženah. Zato sva s tovarišem iz uredništva odšal najprej v Šmarje.

Ko sva prišla v vas je sonce že zahajalo. Po dolinah so se že plazile večerne sence, v Šmarjah pa je še sijalo sonce. V zadružnem domu so nama povedali, kje stanuje tov. Dragica Prelec. Prišla sva do hiše; pred njo je stala žena in nekaj živahnih pripovedovala, okoli pa se je podila gruča otrok, malih in velikih.

»Zdi se mi, da sva našla kar pravo,« je rekel tovariš iz uredništva, »maj si Ti Dragica Prelec? Ali me še poznaš? Stara znanca sva.«

»Seveda vas poznam!«, se je prijavilo nasmechnila.

»In to je naša tovarišica iz uredništva,« me je predstavil, »rada bi se s Teboj nekaj pogovorila.«

Potem nas je Dragica peljala v hišo in pričeli smo razgovor.

»Za Osmi marec bomo pisali o naših ženah, pa smo prišli k Vam, da bi nam kaj povedali o svojem življenju in delu,« sem jim pojasnila.

»O mojem življenju? Ni bilo veliko dobrega, trdo sem delala in užila malo dobrega. Moj mož je bil kovač, doma iz Brkinov, in ko sva se poročila, sva slabo živel, ker je imel malo dela. Pomagala se mu, kolikor sem mogla, toda težko je bilo kaj zaslužiti. Ko je izbruhnila vojna, sva imela tri otroke in po razpadu Italije sva začela oba z morem delati na terenu. Leta 1943 so bile Šmarje prvič požgane in mož je odšel k partizanom. Toda že leta 1944 je padel v bojih pri Metliki in istega leta se trije njegovi bratje.

To so bila najbolj črna leta v mojem življenju, ostala sem sama s tremi majhnimi otroki, brez denarja, brez najosnovnejših živiljenjskih potrebščin in celo brez živilskih kaznic, ki mi jih Italijani niso hanteli dati.«

Dragica je pomolčala, ker so jo prevzeli bridki spomini, pa tudi midva sva molčala. Kakšno besedo naj človek najde, ko vidi pred seboj veliko bolečino?

»Toda nisem klonila,« se je znotra oglašila, »delala sem naprej, pomagala po svojih močeh, da bi čimprej izgnali osovražene Italijane in Nemce.«

»In kako živite zdaj?« sem jo vprašala,

Dragičine oči so se zasvetile, veselje in zadovoljstvo sta se ji pokazala na obrazu.

»Zdaj živim dobro, še nikoli nisem tako. Res je sicer, da tudi zdaj delam, ker sem kuhanica in snažilka v otroškem vrtcu, kjer je 35 otrok, in prav slučajno ste me dobili danes doma. Toda dobim plačo, dobim podporo po padlem možu, kot vse partizanske vdove, dobim pa tudi otroške doklade, tako da lahko otroke šolam v Kopru. Res se ne morem pritožiti. Otroke pa vzgajam v socialističnem duhu in prepričana sem, da bodo imeli lepše življenje, kot sva ga imela midva z možem.«

»Kako pa dela v Šmarjah vaša ženska organizacija?«

»Tako, delamo pač po potrebi. Zdaj za Osmi marec se pripravljamo, pomagajo nam učiteljice, po slavnosti pa bomo imele v zadružnem domu skupno večerjo. Tudi zavrete se bomo malo, kot vsako leto.«

»Se nekaj bi vas radi vprašali, tovarišica Dragica! Italijani zahtevajo nazaj Istro in Slovensko Primorje, pa še dalje sega njihov aperit. Kaj mislite Vi o tem?«

»Naša kri in naše žrtve so nam priborele to ozemlje, ki je bilo naše že od nekdaj. Borili smo se zato, da bomo sami gospodarji na svojem in da ne bomo več italijanski sužnji. Sami smo si priborili svobodo, nihče nam je ni poklonil. S krvjo smo zapisali, kje je naša maja. De Gasperi naj bo na svojem in naj se ne meša v naše zadeve.«

Hrito in vroče so vrele te besede, da sem jih komaj sproti zapisovala in ko sem dvingala glavo iznad papirja, sem zagledala Dragičin zaradi obraz in solzne oči. Od vsega razgovora se jè pri tem najbolj razvina, sem pomisila, in dokler bodo naši ljudje tako živo čutili, da sem ni treba batiti nobene gonje in nobene propagade.

Mračilo se je že, ko smo se poslovili. Stismili smo roko tovarišici Dragici in želeli, da bi prav vsi v Šmarju čutili tako kot ona.

xxx

VIKTORIJA KNEZ IZ IZOLE

Drugi dan smo šli v Izolo. Ustavili smo se v otroških jaslih, ker so nam v Kopru rekli, da jih vodi tov. Viktorija Knez. Prijazno dekle v kuhinji, kamor smo zašli, smo vprašali, če je tov. Knezova doma.

»Bila je, pa je pred pol ure odšla. Najdete jo v domu onemoglih, ker je tam prav tako doma,« se je nasmehnila.

Dom starih in onemoglih smo hitro našli, pokazali so nama v pisarno. Vprašali smo pa po tov. Knezovi.

»Šla je k zdravniku, ker je nekaj bolna. Ali lahko počakate? Sicer je govor lahko kdo poklicat.«

In je prišla, visoka in preprosta, z resnim in vprašujočim obrazom.

»Za praznik žena pišemo o naših zaslužnih in dobrih delavkach, zato smo prišli, da bi nam tudi vi kaj počeli o svjem življenju.«

»Tale dom sem prevzela leta 1951 in je bil v zelo slabem stanju. Morali smo trdo delati, da smo lahko naredili to, kar imamo danes.«

»Oprostite,« sem jo moralata prekiniti, »rada bi, da bi govorili pred vsem o sebi. Saj razumem, da Vam pomeni delo življenje, toda naše bralke bi zanimalo tudi kaj bolj osebnega.«

Viktoriji je postal skoraj nerodno. »Domu sem iz Strunjana. Slovensko govorim bolj slabo, ker v Strunjiju nismo imeli nikoli slovenske šole, čeprav smo skoraj sami Slovenci. Mož mi je umrl že leta 1935, svojih otrok nimam, moji otroci pa so bili v Gluhonemici v Portorožu, v domu starih in onemoglih v Piranu, zdaj pa so tu v otroških jaslih in domu starih v Izoli. Ko sem doraščala, sem dela doma na kmetiji, ker so bili bratje pri vojakih. Za časa vojne sem opravljala terensko delo, zlasti sem pomagala pri zbirjanju in pošiljanju živega partizanom.«

Po osvoboditvi so me izvolili v prvi odbor AFŽ in od takrat veliko delam v tej naši ženski organizaciji. Sicer sem delala v Ljudskem domu in v Kmetijski nabavno-prodajni zadruži v Strunjiju, skrbela sem za gluhoneme v Portorožu in eno leto sem bila na socialnem skrbstvu v Kopru. Od tam so me po-

slali v Piran, kjer je bilo treba urediti dom za stare ljudi. Delo je bilo trdo in skoraj sem se ga ustrasišla, ker bi dovolj odgovarjalo kakemu moškevnu. Toda zmogla sem in za 29. November 1950 smo dom slovesno odvrli. Potem sem šla v Izolo, kjer me je čakala ista naloga. Leta 1951 sem izvršila tudi to, uredili in razširili smo dom starin in onemoglih, v katerem je danes 71 ljudi, ko sem ga prevzela, pa jih je bilo 11, ki so bedro životarili od milostirne. Oskrbujem tudi otroška jasli, kjer imamo 37 otrok. Dela je dosti, včasih ne vem, kje bi zagrabil, toda imam dobre sodelavce, ki mi pomagajo in s katerimi se razumem, še bolj pa se razumem s svojimi majhnimi in velikimi otroki.«

xxx

Anico Špacapanovo iz tiskarne »Jadran« smo prihranili na zadnje, ker je pač doma, v Kopru. To je naša stará znanka, ki vsak teden tiska naš časopis.

Ropot strojev in znani obrazi so nas pozdravili, ko smo prišli v tiskarno; nekoliko začuden pa so postali, ko sem rekla, da bi rada govorila z Anico. Šla sem kar k stroju, kjer dela kot vlagalka. Prav tako je bila presenečena Anica, in skoraj v zadrgo sem jo spravila, ko sem rekla, da bi rada tudi njeni sliko. Toda kmalu sva se sporazumeli, da bo prišla popoldne k nam v uredništvo, ker zdaj ne more pustiti stroja stati.

Po končani mali maturi je Šla Katja, prav tako kot njena sestra Mara, na strokovno učiteljstvo v Valjevo (Srbija), ki je bilo edino tovrstno učiteljstvo v takratni Jugoslaviji. Da sta si obe sestri zbrali prav to delo, ni bil slučaj. Obstaja že takrat čutili, da se boda zgodile velike reči in da za tisti čas morajo biti ljudje pripravljeni. Po svoji strokovni usposobljenosti bi učiteljice vodili izobraževalne in kmetijske tečaje na vasi in tako imeli neposredni stik z ljudmi. Toda že sta se jima ni uresničila, kajti pri tedanjih oblastih sta bili slabo zaprani in nista dobili službe.

Po italijanski okupaciji Dolenjske leta 1941 je Katja takoj začela s terenskim delom, leta 1942 pa je že odšla k partizanom. Toda prav kmalu za tem jo najdemo na Primorskem, kamor so jo poslali s posebno nalogo, da organizira žene. Tu je pokazala Katja vso svojo sposobnost, svoj pogum in ljubezen do ljudi. Delala in borila se je v Gorinskem okraju, na Krasu in v Istri, povsod so jo poznali kot dobro tovarišico, kot delavno in pametno ženo.

Zdaj se je počasi učila voditi izobraževalne in kmetijske tečaje na vasi in tako imeli neposredni stik z ljudmi. Toda že sta se jima ni uresničila, kajti pri tedanjih oblastih sta bili slabo zaprani in nista dobili službe.

Po italijanski okupaciji Dolenjske leta 1941 je Katja takoj začela s terenskim delom, leta 1942 pa je že odšla k partizanom. Toda prav kmalu za tem jo najdemo na Primorskem, kamor so jo poslali s posebno nalogo, da organizira žene. Tu je pokazala Katja vso svojo sposobnost, svoj pogum in ljubezen do ljudi. Delala in borila se je v Gorinskem okraju, na Krasu in v Istri, povsod so jo poznali kot dobro tovarišico, kot delavno in pametno ženo.

Šla je vodila izobraževalne in kmetijske tečaje na vasi in tako imeli neposredni stik z ljudmi. Toda že sta se jima ni uresničila, kajti pri tedanjih oblastih sta bili slabo zaprani in nista dobili službe.

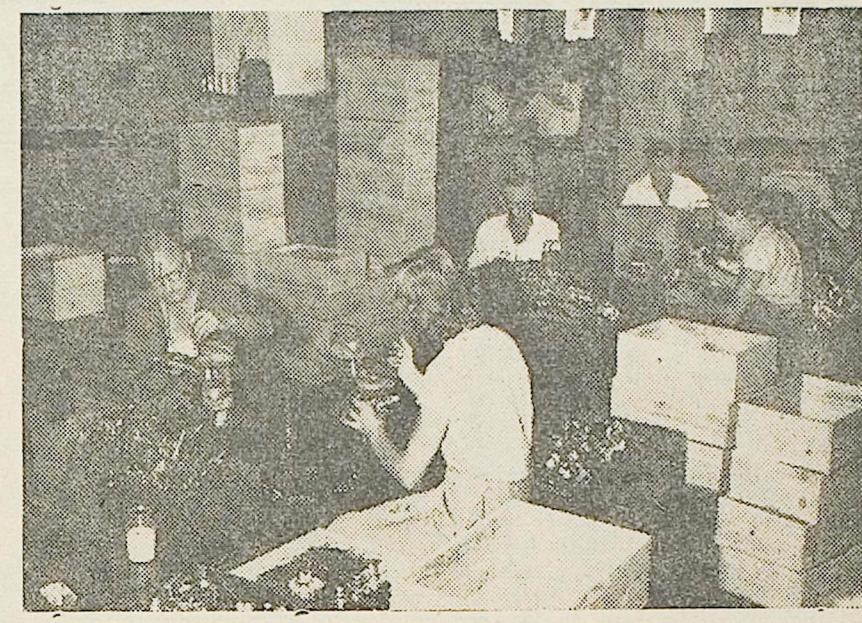
Po italijanski okupaciji Dolenjske leta 1941 je Katja takoj začela s terenskim delom, leta 1942 pa je že odšla k partizanom. Toda prav kmalu za tem jo najdemo na Primorskem, kamor so jo poslali s posebno nalogo, da organizira žene. Tu je pokazala Katja vso svojo sposobnost, svoj pogum in ljubezen do ljudi. Delala in borila se je v Gorinskem okraju, na Krasu in v Istri, povsod so jo poznali kot dobro tovarišico, kot delavno in pametno ženo.

Zdaj se je počasi učila voditi izobraževalne in kmetijske tečaje na vasi in tako imeli neposredni stik z ljudmi. Toda že sta se jima ni uresničila, kajti pri tedanjih oblastih sta bili slabo zaprani in nista dobili službe.

Po italijanski okupaciji Dolenjske leta 1941 je Katja takoj začela s terenskim delom, leta 1942 pa je že odšla k partizanom. Toda prav kmalu za tem jo najdemo na Primorskem, kamor so jo poslali s posebno nalogo, da organizira žene. Tu je pokazala Katja vso svojo sposobnost, svoj pogum in ljubezen do ljudi. Delala in borila se je v Gorinskem okraju, na Krasu in v Istri, povsod so jo poznali kot dobro tovarišico, kot delavno in pametno ženo.

Zdaj se je počasi učila voditi izobraževalne in kmetijske tečaje na vasi in tako imeli neposredni stik z ljudmi. Toda že sta se jima ni uresničila, kajti pri tedanjih oblastih sta bili slabo zaprani in nista dobili službe.

Po italijanski okupaciji Dolenjske leta 1941 je Katja takoj začela s terenskim delom, leta 1942 pa je že odšla k partizanom. Toda prav kmalu za tem jo najdemo na Primorskem, kamor so jo poslali s posebno nalogo, da organizira žene. Tu je pokazala Katja vso svojo sposobnost, svoj pogum in ljubezen do ljudi. Delala in borila se je v Gorinskem okraju, na Krasu in v Istri, povsod so jo poznali kot dobro tovarišico, kot delavno in pametno ženo.

Delavke v tovarni Arrigoni v Izoli

ZORA RUPENA - KATJA pričevanje ženske na Primorskem

Zora Rupena-Katja je bila početju Primorka, rodila pa se je v Mirni peči na Dolenjskem. Sveje življenje je darovala v narodnoosvobodilni borbi in čeprav na Primorskem in v Istri ni delovala dolgo časa, ker je imela velike uspehe in je zapustila v svojih soborih neizbrisni spomin.

Po končani mali maturi je Šla Katja, prav tako kot njena sestra Mara, na strokovno učiteljstvo v Valjevo (Srbija), ki je bilo edino tovrstno učiteljstvo v takratni Jugoslaviji. Da sta si obe sestri zbrali prav to delo, ni bil slučaj. Obstaja že takrat čutili, da se boda zgodile velike reči in da za tisti čas morajo biti ljudje pripravljeni. Po svoji strokovni usposobljenosti bi učiteljice vodili izobraževalne in kmetijske tečaje na vasi in tako imeli neposredni stik z ljudmi. Toda že sta se jima ni uresničila, kajti pri tedanjih oblastih sta bili slabo zaprani in nista dobili službe.

Po italijanski okupaciji Dolenjske leta 1941 je Katja takoj začela s terenskim delom, leta 1942 pa je že odšla k partizanom. Toda prav kmalu za tem jo najdemo na Primorskem, kamor so jo poslali s posebno nalogo, da organizira žene. Tu je pokazala Katja vso svojo sposobnost, svoj pogum in ljubezen do ljudi. Delala in borila se je v Gorinskem okraju, na Krasu in v Istri, povsod so jo poznali kot dobro tovarišico, kot delavno in pametno ženo.

Zdaj se je počasi učila voditi izobraževalne in kmetijske tečaje na vasi in tako imeli neposredni stik z ljudmi. Toda že sta se jima ni uresničila, kajti pri tedanjih oblastih sta bili slabo zaprani in nista dobili službe.

Po italijanski okupaciji Dolenjske leta 1941 je Katja takoj začela s terenskim delom, leta 1942 pa je že odšla k partizanom. Toda prav kmalu za tem jo najdemo na Primorskem, kamor so jo poslali s posebno nalogo, da organizira žene. Tu je pokazala Katja vso svojo sposobnost, svoj pogum in ljubezen do ljudi. Delala in borila se je v Gorinskem okraju, na Krasu in v Istri, povsod so jo poznali kot dobro tovarišico, kot delavno in pametno ženo.

Zdaj se je počasi učila voditi izobraževalne in kmetijske tečaje na vasi in tako imeli neposredni stik z ljudmi. Toda že sta se jima ni uresničila, kajti pri tedanjih oblastih sta bili slabo zaprani in nista dobili službe.

Po italijanski okupaciji Dolenjske leta 1941 je Katja takoj začela s terenskim delom, leta 1942 pa je že odšla k partizanom. Toda prav kmalu za tem jo najdemo na Primorskem, kamor so jo poslali s posebno nalogo, da organizira žene. Tu je pokazala Katja vso svojo sposobnost, svoj pogum in ljubezen do ljudi. Delala in borila se je v Gorinskem okraju, na Krasu in v Istri, povsod so jo poznali kot dobro tovarišico, kot delavno in pametno ženo.

Zdaj se je počasi učila voditi izobraževalne in kmetijske tečaje na vasi in tako imeli neposredni stik z ljudmi. Toda že sta se jima ni uresničila, kajti pri tedanjih oblastih sta bili slabo zaprani in nista dobili službe.

Po italijanski okupaciji Dolenjske leta 1941 je Katja takoj začela s terenskim delom, leta 1942 pa je že odšla k partizanom. Toda prav kmalu za tem jo najdemo na Primorskem, kamor so jo poslali s posebno nalogo, da organizira žene. Tu je pokazala Katja vso svojo sposobnost, svoj pogum in ljubezen do ljudi. Delala in borila se je v Gorinskem okraju, na Krasu in v Istri, povsod so jo poznali kot dobro tovarišico, kot delavno in pametno ženo.

Zdaj se je počasi učila voditi izobraževalne in kmetijske tečaje na vasi in tako imeli neposredni

»ODRED« - »AURORA« 2:0 (1:0)

V sredo je Aurora napravila na koprskem štadionu pravo presenečenje. V srečanju z Odredom je pokazala igro, ki je nismo videli že dalj časa. Uspelo ji je zaustaviti napad Odreda in večkrat vnesti zmedo tudi med Odredovo obrambo, ki ni kapitulirala le zaradi prenagljenosti koprskih napadalcev, med katerimi so se izkazali predvsem Zetto, Valente in Favento. Poleg teh je treba pohvaliti še mladega vratarja Lorenzettija, katerega je publike večkrat nagradila z prisrušnim aplavzom.

Odred ni prišel na svoj račun, ker so mu nasprotniki onemogočili, da bi razvili lepo igro z strogo kontrolo vsakega igralca. V napadu je precej odgovored Klančičar, ki ni bil enakovreden ostalim. Tudi obramba ni bila na višku, razen vratarja Aršiča, ki je nekajkrat ubranil res nevarne žoge.

Odred si je zagotovil zmago že v 2', Ko je Živovič po lepi kombinaciji z Brezarem zabil prvi gol. Minuto kasneje je Zetto kmalu izenačil z krasnim strelom v levi kot. Toda Aršič je žogo vole ubranil. Rezultat je zapečatil Toplak, nedvomno najboljši Odredov igralec, v 8' drugega polčasa. Tekmo je sodil Schiavon iz Kopra pred 500 gledalci.

»Proleter« premagal »Jadran«

Pozornost ljubiteljev nogometnega prvenstva koprsko podzveze osredotočena na Koper, kjer sta se srečali moštvi Proletera in Jadranja.

Gostje iz Dekanov so na igrišču pokazali večjo borbenost in hitrost, manjkal pa je v njihovih vrstah tihi, ki bi moral uspešno zaključiti njihove prodore. To se jim je mesevalo v drugem polčasu, ko so jim Koprčani v dveh protinapadih zabilo dva gola in si s tem osvojili obe točki.

Vodeče moštvo Piran je brez posebnih težav premagalo nasprotnika Soline in tako še bolj utrdil svoj položaj na celu lestvice. V Brtonigli so domačini morali zapustiti na igrišču obe točki gostom iz Umaga, ki so znali izkoristiti vsako ponujeno jih priliko. Bujčani, ki so bili gostje Odreda v Umagu so zapravili kar dva strela iz enajstmetrovke in zaradi tega tekmo izgubili.

V lestvici vodi Piran z 21 točkami, sledijo mu Aurora in Odred z 18, Proleter z 14, Izola z 11, Jadran in Umag z 10, Buje in Soline z 8, Brtonigla s 6 in Momjan z 2.

V nedeljo 8. marca so na programu naslednje tekme: v Umagu: Odred — Brtonigla, v Bujah: Buje — Izola, v Bujah: Momjan — Piran, v Sv. Juriju: Soline — Proleter, v Kopru: Aurora — Umag. Počiva Jadran.

ODRED — IZOLA 9 : 1 (3 : 0)

Ljubljanski Odred, ki je na turneji po našem okraju, je v nedeljo premagal z visokim rezultatom prvo moštvo Izole. Brez dvoma so Odredovci v tej drugi tekmi zaigrali mnogo bolje kot proti koprskemu Proleterju. Gledalce je posebno nav-

dušila igra napada, ki je s svojimi hitrimi in ranzovrstnimi prodori vnesel zmedo v obrambo Izole; ta je v drugem polčasu popolnoma popustila in dopustila nasprotnikom, da so zabijali gol za golom. Edini, ki se je rešil zmede, je bil vratar Moscolin, katerega je prisotno občinstvo večkrat nagradilo s plaskanjem, ker je mnogokrat ubranil res težke žoge. Najboljši igralec na igrišču je bil ljubljanski napadalec Toplak, ki se je izkazal v vseh akcijah kot odlična zvezda in točen strelec, saj je sam zabil kar pet golov. Ostale gole so realizirali Klančiček, Brezar, Živovič in Kumar. Za Izolo je bil uspešen Dudine.

PRVA TELOVADNA AKADEMIA V DEKANIH

V soboto je TVD Partizan iz Dekanov priredil s pomočjo koprskega Partizana svojo prvo telovadno akademijo.

Na sporednu je bilo več točk, ki so jih člani obeh društev prav dobro izvedli. Ugajale so zlasti vaje, ki so jih izvedle mladince na dvojinski bradljiv in zletne vaje mladinov.

Prvi nastop domačih telovadcev, mladink in mladincev, je bil zadovoljiv v obeh točkah na sporednu in priča njihovega vestnega pripravljanja.

Akademija je bila dobro obiskana. Prebivalstvo je prireditev, prvo te vrste v Dekanih, z velikim zadovoljstvom sprejelo in upa, da bo

to samo začetek plodnega dela. Prav posebno so bili navdušeni mladinci, ki so pazljivo sledili vsem vajam.

Po prvem uspehu si je mladina Dekanov zadala nalogu, da bo prihodnjo akademijo izvedla že sama z lastnimi močmi. M. F.

Šahovsko prvenstvo Primorske v Sežani

V ponedeljek se je v Sežani pričel III. šahovski turnir za Slovensko Primorje. Organizacijo turnirja je prevzelo šahovsko društvo »Železničar« iz Sežane. Na turnirju sodeluje 12 igralcev in sicer: lansko leto šahovski prvak Primorske iz šahovskega turnirja v Idriji tov. Kastelic iz Rakice, Bolčina iz Ajdovščine, Klobučar iz Kopra, Samarič iz Anhovega, Juvancič iz Rakeka, Jeršina iz Cerkna, Žigon in Martinčič iz Sežane, profesor Sivec in Šinkovec iz Postojne in Trdina iz Idrije.

Turnir se vrši v lepo pripravljeni dvorani hotela »Triglav«, kjer imajo udeleženci tudi vso potrebno oskrbo. Turnir se bo nadaljeval vsak dan v tedenu, zaključen pa bo v nedeljo 8. marca.

To je dosedaj najmočnejši turnir za prvenstvo Primorske. Trije pravico plasirani igralci iz tega prvenstva dobitnikov sodelovanja na polfinalnem turnirju za prvenstvo Slovenije.

Po drugem kolu vodijo Kastelic, Klobučar, Juvancič in prof. Sivec z 1 1/2 točke pred Martinčičem in Trdinom z eno točko in eno prekinjeno partijs.

Turnir se nadaljuje. J. V.

Na turnirju za prvenstvo Kopra vodi Hribar

V Kopru so doslej odigrali osem kol šahovskega prvenstva. Na vodstvu ni prišlo do nobenih presenečenj. Sigurno vodi Hribar z 100% oziroma 8 točkami. Sledijo mu Klobučar in Šebalj s 5 in pol točke, Petrič in Šaranovič in Vogrič s 4, Hilel s 3, Erjavec, Žekar in Lenardic z 2 in pol itd.

RADIO • OGLASI • OBJAVE

R A D I O
Jugoslovanske cone Trsta
PROGRAMI od
7. III. do 13. III. 1953

SOBOTA, 7. III.: 13:45: Lahka glasba in objave; 14:30: Jezikovni pogovori Jožeta Pahorja; 18:30: Morja široka cesta; 18:15: Kodaly Zoltan: Iz suite »Harry Janos«, 21:00: Nexo: »Sirota Stina«, roman v nadaljevanjih; 21:30: Večerna komorna glasba: na sporednu so dela Chopina, Liszta in Čajkovskega; 22:00: Lahkih nog naokrog.

CETRTEK, 12. III.: 13:45: Lahka glasba in objave; 14:20: Od Triglavja do Jadranja; 18:15: Simfonische Slike; 18:30: Iz ljudske revolucije.

PETEK, 13. III.: 11:00: Znani olomki iz del Mozart in Haydn; 13:45: Lahka glasba in objave; 14:30: Po svetu okrog; 15:00: Šolska ura (ponovitev): Kako opazujemo naravo; 18:15: 15' v ritmu modernih plesov; 18:30: 5 oktav lepega petja; 21:00: Literarna oddaja: Ivo Andrič osrednja osebnost jugoslovenske književnosti ter literarnih beležek; 22:40: Glasba za ples.

ura: Kako opazujemo vreme; 13:45: Lahka glasba in objave; 14:30: Po svetu okrog; 18:15: Glasbeni portreti skozi svet in čas: J. S. Bach pred četrstisoletjem in danes, 20:30: Koncert jugoslovenskih pevskih zborov; 21:00: Nexo: »Sirota Stina«, roman v nadaljevanjih; 21:30: Večerna komorna glasba: na sporednu so dela Chopina, Liszta in Čajkovskega; 22:00: Lahkih nog naokrog.

CETRTEK, 12. III.: 13:45: Lahka glasba in objave; 14:20: Od Triglavja do Jadranja; 18:15: Simfonische Slike; 18:30: Iz ljudske revolucije.

PETEK, 13. III.: 11:00: Znani olomki iz del Mozart in Haydn; 13:45: Lahka glasba in objave; 14:30: Po svetu okrog; 15:00: Šolska ura (ponovitev): Kako opazujemo naravo; 18:15: 15' v ritmu modernih plesov; 18:30: 5 oktav lepega petja; 21:00: Literarna oddaja: Ivo Andrič osrednja osebnost jugoslovenske književnosti ter literarnih beležek; 22:40: Glasba za ples.

Opozorilo naročnikom

Prosimo vse naročnike, da čimprej poravnajo naročino po položnišču, ki smo jih priložili zadnjim številкам. Novi naročniki in vsi, ki se niso prejeli položnico, naj nakažejo na naročnino na naš tekoči račun pri NB 657-T-162.

Trgovsko podjetje EGIDA - KOPER

Vam nudi najboljšo izbiro industrijskih in prehrambenih artiklov. — Oglejte si naše izložbe in se boste prepričali.

ZAHVALA

Zahvaljujem se toy. Sabadinu Romanu in Hrvatin Miljanu iz Šmarja za izkazano pozrtvovalnost ob gasenju požara na dimniku moje stanovanjske hiše v Šmarjah.

Bertok Franc

KAMION

4 tonski Ford Canada s prekucnikom proda Gradbeno podjetje »EDILIT« Izola

Nov roman v podlistku Slovenskega Jadranja

S prihodnjo številko bo začel izhajati v našem listu v podlistku roman »Izgubljeni svet«, ki ga je napisal pred dobrimi štiridesetimi leti znani angleški pisatelj Arthur Conan Doyle. Čeprav je to roman s fantastično vsebino, je vendar zaradi svojega znanstvenega okvirja, s katerim je obdal pisatelj svojo neverjetno fabulo, doživel ob svojem izidu velik uspeh. Glavnega junaka, profesorja Maracota, raziskovalca tajnih in temnih morskih globin, bi lahko primerjali danes s slavnim profesorjem Piccardom, ki se pravkar pripravlja, da se bo spustil s svojo jekleno kroglo v še neraziskani svet oceanskih brezen.

S

Pisatelja Conan Doylea poznamo pri nas kot pisca ostromih policijskih romanov, katerih glavna osebnost, nam vsem dobro znani Sherlock Holmes, je s svojo zeleno logiko in tankočutno analizo razkrinkel marsikaterega zločinka ter ga predal pravici v roke. Zato pa Conan Doylea s polno pravico imenujemo očeta detektivskega pripovedništva, tiste zvrsti pripovedništva, ki ni samo zabavno in napeto temveč tudi poučno. Pri tem seveda ne mislimo na tiste neresne in samo prazni senzaciji služeče detektivske povesti, ki so jim bili Doyleovi romani mogoče vzor, ki pa jih le-ti puščajo v vseh ozirih daleč za seboj.

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Milko Štolfa — Tiskarska »Jadran« v Kopru.

Naslov uredništva in uprave: Koper, Santorijeva ulica 26, tel. 170, poštni predel 2 — Številka tekočega računa pri Narodni banki v Kopru 657-T-162. Letna naročnina 500 din, polletna 250 din, in četrtletna 130 din.

Jože Knific,
državni smučarski reprezentant.

BARBA VANE PRAVI...

Dragi moji bralec! Malo je manjkal, pa me bi bilo nič s tole mojo stvarjo. Ves teden nisem bil za nobeno rabo. Ali veste, kaj me je potrlo? Močno sem bil razčaljen, ker me je otokarovali iti za pričo v pravdi zaradi razčaljenja časti. Dostl let že štejem, pa nisem bil še nikoli pred »tribunalom«. Z mojo glavo ni bilo nič v redu. Od vseh razčaljenih sem bil jaz še najbolj razčaljen, ker me niso pustili pri miru, kot se spodobi možakarju takih let.

Na srečo je prišla v naše kraje posrednik, ki je me spet spravila v dobro voljo. Šel sem spet v Koper, da malo pogledam, kaj je novega. Videl sem, da je sedaj, ko je sonec in pomlad, življenje v Kopru pred hotelom »Saharac« — blivim »Triglavom« — bolj živahnino. Tako so ga preimenovali, ker zadnje ime mi bilo pravno. Priznam, da je novo ime odlično, ker sem pred hotelom užival cele oblike prahu. Nekdo mi je razložil, da prah močno spada k obliky zgradbe, v kateri je hotel. Take hiše z ravno streho, je rekel, so v Afriki. Potreben pa je tudi prah, kar bo gotovo privabilo dosten turistov, ki jim ne bo treba hodiči v Saharo.

Te besede so se mi zdele močno imenitne. Koper je res »štemanec mesta, polno spomenikov in znamenitosti, sem si mislil. Globoko zamišljen sem se znašel na smetišču, kjer sem videl ljudi, ki so nekaj razkopalovali in nalagali na voz. »Morda bom tudi jaz nasel tam nekaj za svojo popotno torbo,« sem rekel sam zase in sem pospešil korake. Ko sem prišel tja, mi bilo nič, ker je prišel na smetišče mestni stražnik in nas zapoldil. Jaz sem ubogal, ker imam še staro vzgojo, da se bojim oblasti. Oni drugi pa so začeli kritati, da so od Kmetijske šole in da rabijo smeti za kompost. Rekli so mi, da se »življi« boji, da mu bodo odnesli tale koprski kulturni spomenik in so pri tem pokazali na smetišče.

Hitro sem jo popihal proč, ker sem se bol, da mi ne bi »mestna oblast« naložila »kontravenciom«. Srečal sem svojega prijatelja Štefana, ki spada med koprski kulturnike. Ko sva šla po ozki ulici, ki jih je toliko v Kopru, se je s prvega nadstropja neke hiše vložila na glavo mojega prijatelja. Obenem je močno zasmrdel. Štefan mi je razložil, da v tej hiši stane neki kulturnik. »1:0 zanje,« je rekel Štefan. Razložil mi je, da so si umislili nekateri koprski kulturniki imenitno športno igro, da si zlivačajo med seboj gnojnicu na glavo.

Ker se pa na šport ne spoznam, sem se poslovil in se odpeljal v Izolo. Tam sem v »Taverni« priselil k mizi, kjer so govorili o gospodarstvu. Jaz sem za gospodarska vprašanja kar nor in se ma gospodarstvo razumeš, sem že precej bolj kot zajec na bonen. Zato sem napel ušesa. Eden od njih je imel veliko besedo. »Vam recem, začela se bo brezposelnost, od kar ni več doktor De Grassi zdravnik socialnega zavarovanja. Ko bo do prišel delat vsi tisti bolniki, ki so sedaj v »kasici«, bo brezposelnost, vam recem,« je ponavljal. »Ni bilo treba drugega, kakor da si sel k njemu privatno in mu plačla vizito, pa te je dal v kaso,« je rekel drugi. »Ta je pa res zaslužen človek, tale De Grassi, sem si mislil. Jezik me je močno zasrel in moral sem tudi jaz prispevati k njihovi »gospodarski diskusiji«. Začel sem razlagati, kako si jaz zamišljam »izboljšanje gospodarstva pri nas. »Veste kaj,« sem rekel, »jaz bi »nakrgal« v italijanske šole pri nas toliko učiteljev, da bi se iz njih gnoj delal. Na enega »muleca kar dva in še več. Vsi ti bi dobili plačje in podporo od De Gasperija. V vsaki soli bi nastavil urad za »kambjo valutac« in ti učitelji bi moralni svoje zamenjati. Nobeden se bi ne izmuznil, saj še vrabci čivkajo na strehah, da do malega vse dobivajo plačo na dveh krajih. Za »devicev pa bi

ko sem prišel domov, sem pravil o »čudežih« pri Sv. Antonu svoji Juči. Še ona se je tako smejava, da je pozabilna na svoje pridige, ker me toliko časa ni bilo domov. Ne morem vam povedati, kako sem bil tega strašnega vesel. No, prihodnjič pa navedenje!

Vaš Vane